

การปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี

ACADEMIC ADMINISTRATION PERFORMANCE
OF THE PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS
IN PATHUM THANI PROVINCE

พรชมน พินทุสมิต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี

พรธมน พินทุสมิต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี
ชื่อ - นามสกุล	นางสาวพรธมน พินทุสมิต
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, ปร.ด.
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานีใน 4 ด้าน โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ด้านการบริหาร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 340 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างประชากรทั้งสองกลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัยใช้ $t - test$

ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานีมีระดับการบริหารงานวิชาการเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานีใน 4 ด้าน โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการบริหาร ซึ่งมีระดับการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน

Thesis Title	Academic Administration Performance of the Primary School Administrators in Pathum Thani Province
Name - Surname	Miss Pansamon Bindusmita
Program	Educational Administration
Thesis Advisor	Assistant Professor Pimolpun Phetsombat, Ph.D.
Academic Year	2017

ABSTRACT

This research aimed to study academic administrator performance of the primary school administrators in Pathum Thani Province and to compare academic administrator performance of the primary school administrators in Pathum Thani Province in 3 aspects: gender, education level and administrative experience.

The samples were 340 primary school administrators in Pathum Thani Province. The research instrument was questionnaire. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The result of the study showed that the academic administrator performance of the primary school administrators in Pathum Thani Province was at the high level. Whereas, the results of the comparison of academic administrator Performance of the primary school administrators in Pathum Thani Province in 4 aspects: gender, educational background and administrative experience was not significantly different at the 0.05 level.

Keywords: academic administration, school administrators

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตากรุณาเป็นอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ เพชรสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการสอบ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งอรุณ รังรองรัตน์ ผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการสอบ ที่กรุณาเป็น คณะกรรมการร่วมพิจารณา ตลอดจนให้คำแนะนำ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุง วิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม พันธุ์ไสว ดร.รสริน เจริมไชสง ดร.สุรัตน์ ขวัญบุญจัน ดร.ชัยอนันต์ มั่นคง และ ดร.อิทธิคุณ สิ้นธนาปัญญา ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ที่ได้ให้ความ กรรณาในการเก็บข้อมูลขอขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลผู้วิจัยในการนำความรู้มา อ้างอิงประยุกต์ใช้กับงาน และขอขอบคุณเพื่อนและพี่ๆ สาขา วิชาการบริหารการศึกษา คณะครุ ศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ได้สอนและให้คำแนะนำกับผู้วิจัยใน ครั้งนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ที่ ได้ให้ความรู้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณแต่บิดา มารดาและครูอาจารย์ที่ ให้การอบรมสั่งสอน ญาติพี่น้องทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจ จนทำให้ผู้วิจัยประสบผลสำเร็จ

พรธมมณ พินทุสมิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(3)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพ.....	(9)
บทที่ 1 บทนำ.....	10
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	10
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
1.3 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	16
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	17
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
2.1 การบริหารสถานศึกษา.....	19
2.2 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา.....	22
2.3 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา.....	40
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
3.1 ประชากร.....	65
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	65
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	80
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	82
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	87
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	96
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	98
ภาคผนวก ค ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC).....	105
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
ประวัติผู้เขียน.....	113

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและ ประสบการณ์ด้านการบริหาร.....	70
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน.....	71
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยจำแนกเป็นรายชื่อ.....	71
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ โดยจำแนกเป็นรายชื่อ.....	73
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการสื่อสาร โดยจำแนกเป็นรายชื่อ.....	74
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาโดยจำแนกเป็นรายชื่อ.....	75
ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ.....	77
ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา.....	78
ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ ด้านการบริหาร.....	79

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
ภาพที่ 2.1 แผนภาพแสดงหลักสูตรสถานศึกษา ใน 3 มิติ.....	41

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวก็คือ คุณภาพของคน การพัฒนาประเทศทุกประเทศก็ต้องอาศัยคุณภาพของคนหรือประชาชนเป็นหลักในการพัฒนา หากประชาชนมีคุณภาพดีประเทศก็จะสามารถพัฒนาได้ดี หากคุณภาพของประชาชนต่ำการพัฒนาประเทศก็ไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง อันเป็นหัวใจของการยกระดับคุณภาพของประเทศให้สูงขึ้น

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยมีเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ว่าเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย พัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้สภาพสังคม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงจุดแข็งดีและมีใจรักการเป็นครู ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) ให้โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคนทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา โดยให้สังคมทุกภาคมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, น.11)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศและเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ ให้มีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านสติปัญญา ความรู้ คุณธรรมความดีงามในจิตใจ สามารถเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ตลอดจนใช้ความรู้ในทางที่ถูกต้อง

การบริหารงานของสถานศึกษาที่จะสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่ที่การบริหารงานวิชาการและบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาว่าจะให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการมากน้อยเพียงใดและบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการมากน้อยแค่ไหน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในการเตรียมการและติดต่อประสานให้เกิดความเข้าใจ ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความพร้อม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจและปฏิบัติงานอย่างจริงจัง อันจะส่งผลให้การบริหารวิชาการของสถานศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (วิชัย คุรุฑ อรัญ, 2553, น.3) สถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานใด และคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัด โปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาโดยแยกงานออกเป็น 4 ประเภท พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการคิดเป็นร้อยละ 40 ของเวลาทั้งหมดที่ใช้ในการบริหารงานประเภทต่างๆ (Smith and Others, 1961, p.170 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, บทนำ)

งานวิชาการถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา ความทันสมัยในงานวิชาการของสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทจะได้รับการยอมรับได้ก็ต่อเมื่อ บุคคลในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาได้มีความตระหนักตรงกันว่างานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญยิ่ง งานวิชาการเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาที่พิจารณาจากผลงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการมีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัด โปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อ

การศึกษา และการบริหารงานวิชาการจะให้สัมฤทธิ์ผลเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีปัญญาเฉียบแหลม เป็นผู้ประสานชุมชนที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญเข้มแข็งและเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล(รุ่ง แก้วแดง, 2550 : 2) และบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการมากน้อยเพียงใด จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานและบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดความพร้อมอย่างทั่วถึงก่อน อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจและปฏิบัติงานอย่างจริงจังเพื่อให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (อำภา บุญช่วย, 2552, น.1) และจากงานวิจัยของ เซอร์จิโอวานนิ (1991, p.76) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา สถานศึกษามีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาได้จัดตั้งขึ้นตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 37 โดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 33 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วยและมาตรา 34 ให้จัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้จัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับประถมศึกษา สำหรับจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 และ เขต 2 ทั้งหมด 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอสามโคก อำเภอคลองหลวง อำเภอลำลูกกา อำเภอหนองเสือ และอำเภอธัญบุรี (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ, 2559, น.9) ซึ่งโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบมีจำนวนทั้งหมด 170 โรงเรียน

การรายงานผลการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่ผ่านมาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 และ เขต 2 ในด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษา บางกลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำไม่บรรลุเป้าหมายและมีแนวโน้มลดลง จากการดำเนินงานดังกล่าวการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ควรได้รับการแก้ไข คือ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นหรือต่ำลงขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการว่าจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

จากสภาพดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากิจการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี 4ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางต่อผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 และ เขต 2 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ตลอดจนเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณา ปรับปรุงและกำหนดนโยบายเพื่อให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดอันจะส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ด้านการบริหาร

1.3 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.3.1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับผู้เรียน

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง เป็นกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องใช้ความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียน มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาก็จะต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพในด้านการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้ เป็นไปตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ มีการจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์ และการใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำผลมาประเมินปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษาให้มีคุณภาพ ทั้งยังมีการรายงานผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานต้นสังกัด

2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก มีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ควรได้รับการฝึกฝนและพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี มีเป้าหมายหลักสูตรที่ชัดเจนและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการสอนซ่อมเสริมให้กับผู้เรียน ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียน จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การสำรวจวิเคราะห์สภาพปัญหาและประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการจัดทำ ปรับปรุงสิ่งที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ และมีวิธีการ เทคนิคที่เป็นไปได้ อย่างชัดเจน มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้จากสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องทั้งยังส่งเสริมและพัฒนาครูเพื่อผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอนซึ่งสถานศึกษามีการประเมินคุณภาพของสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษา โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจนครอบคลุมงานหรือโครงการของสถานศึกษา มีกระบวนการที่บุคลากรของสถานศึกษาทุกฝ่ายร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิธีการแนวทาง โดยมุ่งหวังให้การบริหารจัดการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ

1.3.2 สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 170 โรงเรียน

1.3.3 ระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ทั้งเขต 1 และเขต 2

1.3.4 เพศ หมายถึงเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

1.3.5 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี

1.3.6 ประสพการณ์ หมายถึง ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ตั้งแต่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประสพการณ์ต่ำกว่า 10 ปี และ กลุ่มประสพการณ์ 10 ปีขึ้นไป

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับตัวแปรต่างๆจากคู่มือการประเมินข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2552 ที่ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 1.เพศ 1.1 เพศชาย 1.2 เพศหญิง 2.ระดับการศึกษา 2.1 ปริญญาตรี 2.2 สูงกว่าปริญญาตรี 3. ประสพการณ์ด้านการบริหาร 3.1 ต่ำกว่า10ปี 3.2 10 ปีขึ้นไป	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาใน 4 ด้าน 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหา ประชากร และตัวแปรที่จะศึกษา มีดังนี้

1.5.1 ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานีตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการจากคู่มือการประเมินข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2552 ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.5.2 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 340 คน จาก 170 โรงเรียน

1.5.3 ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) เพศ
  - (1.1) เพศชาย
  - (1.2) เพศหญิง
- 2) ระดับการศึกษา
  - (2.1) ปริญญาตรี
  - (2.2) สูงกว่าปริญญาตรี
- 3) ประสบการณ์ด้านการบริหาร
  - (3.1) ต่ำกว่า10ปี
  - (3.2) 10 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามคู่มือการประเมินข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2552 ใน 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ
- 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ใช้เป็นแนวทางในการประกอบการพิจารณาการวางแผนการพัฒนาของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพในปฏิบัติงานต่อไป

1.6.2 ใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานีให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

1.6.3 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี อันจะส่งผลให้การศึกษาที่มีคุณภาพสูงขึ้นและเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาความรู้จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยสรุปเป็นสาระสำคัญดังนี้

2.1 การบริหารสถานศึกษา

- 2.1.1 การบริหารกลุ่มงานวิชาการ
- 2.1.2 การบริหารกลุ่มงานงบประมาณ
- 2.1.3 การบริหารกลุ่มงานบุคคล
- 2.1.4 การบริหารกลุ่มงานบริหารทั่วไป

2.2 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

- 2.2.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
- 2.2.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
- 2.2.3 การวางแผนงานวิชาการ
- 2.2.4 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ
- 2.2.5 หลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการ

2.3 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

- 2.3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 2.3.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 2.3.4 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.4.1 งานวิจัยในประเทศ
- 2.4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

2.1 การบริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา มีหน้าที่หลักในการบริหารสถานศึกษา โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหาร และต้องให้ความสำคัญในการกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่างๆ ในการบริหารและพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีนักวิชาการ เสนอแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

แคมเบล และ เกรก (Ronald F. Campbell and Russell T. Gregg, 1957 อ้างถึงใน เจริญผล สุวรรณ โชติ, 2555, น.245-246) กล่าวว่า การบริหารจะต้องประกอบด้วย การตั้งเป้าหมาย (Setting Goals) จัดวางนโยบาย (Making Policy) กำหนดบทบาท (Determining Roles) การประสานงาน (Coordination) การประเมินประสิทธิภาพ (Appraising Effectiveness) และการติดต่อสื่อความหมาย (Communicating)

วีระวัฒน์ งอยพาลา (2555, น.16) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ให้บริการแก่บุคคลที่อยู่ในสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่บุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลตามคู่มือส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล จะมีขอบข่ายและภารกิจตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แบ่งออกเป็น การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

2.1.1 การบริหารกลุ่มงานวิชาการ

งานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนางานวิชาการจึงเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ อันพึงประสงค์ สนองตอบต่อหลักสูตรของการจัดการศึกษา ขอบข่ายของงาน การบริหารงานวิชาการเป็นส่วนใหญ่มุ่งจะเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

2.1.2 การบริหารกลุ่มงานงบประมาณ

การบริหารงบประมาณ เป็นภารกิจที่สำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติ เพราะสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล การบริหารงบประมาณจึงต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบมีระเบียบ

ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินที่ให้อำนาจผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 52-54)

การบริหารงานงบประมาณ มีขอบข่ายและภารกิจ ดังนี้

- 1) การจัดทำและเสนองบประมาณ
- 2) การจัดสรรงบประมาณ
- 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
- 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 5) การบริหารการเงิน
- 6) การบริหารบัญชี
- 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2.1.3 การบริหารกลุ่มงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล เป็นภารกิจของผู้บริหารในการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ดำเนินกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวกับบุคลากร ตั้งแต่การสรรหา คัดเลือก และบรรจุ การบำรุงรักษาเพื่อให้ปัจจัยด้านบุคคลขององค์การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพึงได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ เกิดขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น.76-102)

การบริหารกลุ่มงานบุคคล มีขอบข่ายและภารกิจ ดังนี้

- 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 4) วินัยและการรักษาวินัย
- 5) การออกจากราชการ

2.1.4 การบริหารกลุ่มงานทั่วไป

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น.103-121) ได้ให้ความหมายของการบริหารทั่วไปว่า “การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การบริหารงานที่รวม

เอาภารกิจหน้าที่ที่ว่าเป็นด้านย่อยๆ และไม่อาจจัดเข้าไว้ในภารกิจหน้าที่หลักใดๆ ได้ก็นำมารวบรวมเข้าด้วยกันเป็นภารกิจหน้าที่ด้านการบริหารทั่วไป”

การบริหารงานทั่วไป มีขอบข่ายและภารกิจ ดังนี้

- 1) การดำเนินงานธุรการ
- 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4) งานประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 7) การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
- 8) การดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม
- 9) การจัดทำสำมนักเรียน
- 10) การรับนักเรียน
- 11) การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- 12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 13) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
หน่วยงานและสถาบัน สังกัดอื่นที่จัดการศึกษา
- 16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
- 17) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน
- 18) งานบริการสาธารณะ
- 19) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

กล่าวโดยสรุปว่า การบริหารสถานศึกษาจะมีขอบข่ายและภารกิจที่แตกต่างกันไป ใน 4 ด้านหลัก คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2.2.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญเพราะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารที่จะสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจากการศึกษาการให้ความสำคัญและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ทำให้ทราบว่านักเรียนการศึกษาได้ให้ความสำคัญไว้หลายทศนะ ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

กมล ธิโสภา (2550, น.82) ได้ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการว่าเป็นการบริหารกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

พิชัย เส็งยมจิตต์ (2552, น.3) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

1) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจที่มีอยู่ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

3) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ศิลป์ในการดำเนินกิจกรรม การพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

รุจิ ภูสาระ และ จันทราณี สงวนนาม (2555, น.56) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

สันติ บุญภิรมย์ (2552, น.22) ได้ให้ความหมายของการบริหารวิชาการไว้ว่า หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไหลหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต (Academic Affairs Dynamic) อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดไป

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2556, น.26) ได้กล่าวถึง ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน การจัดสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดผลประเมินผล การประกันคุณภาพ รวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ

วิชิต บุญเลิศ (2553, น.13) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานของฝ่ายบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนการสอนที่มุ่งผลสูงสุดให้ผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

จันทราณี สงวนนาม (2555, น.142) ได้ให้ความหมายของการบริหารวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

เชาวลิต จงมี (2548, น.21) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานการจัดกิจกรรมทุกอย่างเพื่อเป็นการส่งเสริมหรือพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนตลอดจนด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปได้ด้วยดีและได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งงานเหล่านี้จะรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย อาทิเช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรอื่นๆเป็นต้น

กมล ภูประเสริฐ (2555, น.6) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการภายในสถานศึกษา หมายถึง การรายงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังนั้น ประกอบด้วยงานหลายๆ ด้าน ซึ่งได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตรซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ประกอบกับแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและพัฒนาในส่วนของความเป็นท้องถิ่นให้ปรากฏอยู่ในหลักสูตรของสถานศึกษาด้วย นอกจากนี้งานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญ ผู้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ในขณะที่วัดกันกระบวนการวัดประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องใช้วิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพความเป็นจริงมากขึ้น

ประเทือง สังข์นาค (2552, น.11) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาบุคคลให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด นั่นคือ การปรับปรุงการเรียนการสอนของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดีมีคุณภาพต่อไป

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.2) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการว่า ถ้ามองในด้านกระบวนการการดำเนินงานแล้ว หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และหากมองการบริหารงานวิชาการในด้านของสถานศึกษา งานบริหารวิชาการได้แก่ งานการควบคุมดูแล หลักสูตร การสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย การประเมินมาตรฐานสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2557, น.25) ได้ให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการว่าเป็นงานหลัก มีลักษณะคล้ายส่วนที่เป็นร่างกายของคนหรือของเด็กเป็นส่วนงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา และมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่ใช้กำกับ การจัดระบบการทำงานของสถานศึกษา และใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานในส่วนต่างๆของสถานศึกษาให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียน คือ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ให้ได้คนที่ดีเป็นคนที่สมบูรณ์ งานวิชาการจึงได้กลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษา ครอบคลุมสถานศึกษาทั้งระบบทั้งสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาใดที่งานวิชาการก้าวหน้า สถานศึกษานั้นมักจะมียี่ห้อเป็นที่นิยม เป็นที่ยอมรับ ผลงานที่เป็นสภาพสุดยอดทางวิชาการที่แท้จริงของสถานศึกษา คือ การเป็นสถานศึกษาที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของการเรียนรู้ เต็มไปด้วยโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาของเด็ก

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2552, น.54-55) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษานั้นนับว่าเป็นงานหลักของสถาบัน เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ การจัดการศึกษาของสถาบันเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคน การที่จะได้คนที่มีคุณภาพหรือไม่อย่างไรขึ้นอยู่กับจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ งานจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้อำนวยการ สถานศึกษาจะต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของงานวิชาการ เข้าใจระบบและขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นงานวางแผนงานวิชาการ การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การบริหารวิชาการ การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองมีการจัดระบบงาน นิเทศงาน ติดตามและพัฒนางานวิชาการ ถ้าผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องสามารถพัฒนางานดังกล่าวให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลที่เกิดขึ้นจะปรากฏที่ผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ การจัดการต่างๆดังนี้ การบริหารงาน วิชาการที่มีประสิทธิภาพนั่นเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น หลักสูตร วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษาและงาน อื่นๆที่ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับ ผู้เรียน

2.2.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ ผู้บริหารและครูจะต้องทำความเข้าใจกับความสำเร็จของงานวิชาการซึ่งในเรื่องนี้ได้มีนักวิชาการได้ ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารวิชาการไว้ ดังนี้

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2552, น.6) ได้กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

- 1) เป็นการวางแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนโยบายที่จะทำให้ งานวิชาการมีระบบ
- 2) การจัดโครงสร้างบริหารงานวิชาการ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรจะ ทำให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ
- 3) การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติจะทำให้งานดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 4) การมีเอกภาพในจุดมุ่งหมายจะทำให้การดำเนินการสอดคล้องสัมพันธ์และ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 5) การมีวินัยของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการจะสามารถทำให้งานดำเนินไป ด้วยดี
- 6) บุคลากรทุกคนต้องการขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
- 7) การประสานงาน ความสามัคคี ความมีมนุษยสัมพันธ์และความร่วมมือย่อมนำมา ซึ่งความสำเร็จของหน่วยงาน
- 8) ความคิด ริเริ่ม สร้างสรรค์ และการพัฒนางานเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับงาน วิชาการ
- 9) การติดตามและประเมินผล เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการ

10) การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ ศิลป์ และเทคนิคในการบริหารงาน

อัญชลี โพธิ์ทอง และ สมศักดิ์ คงเที่ยง (2552, น.243) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า งานที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องดำเนินการในโรงเรียนมีอยู่ 6 งาน งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุด ส่วนงานอื่นเป็นงานที่สนับสนุนให้การดำเนินงานวิชาการสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กล่าวคือ โรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรได้

ประเทือง สังข์นาค (2552, น.8) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการจะเป็นงานที่สำคัญสำหรับสถานศึกษาเพราะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของการศึกษา กระบวนการบริหารวิชาการจะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนตั้งแต่การวางนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนา การจัดดำเนินการสอน การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา และการวัดผลประเมินผล รวมถึงการติดตามประเมินผลการศึกษา โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยอำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา ครูอาจารย์ผู้สอน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารวิชาการ

เมื่องานวิชาการเป็นงานที่สำคัญอันดับแรกของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้เวลาในการบริหารให้มากกว่างานอื่นๆจากผลสรุปในการประชุมระดมความคิดของครูที่ปฏิบัติการสอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพื้นที่ที่การศึกษา และผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาได้เสนอแนะไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการ เช่น ด้านการวางแผน และโครงการควบคุม กำกับและนิเทศ เฉลี่ยสัปดาห์ละประมาณ 12-13 ชั่วโมง หรือประมาณร้อยละ 35 ของเวลาทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 118-151)

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเป็นงานหลักที่มีความสำคัญ มีขอบเขตอย่างกว้างขวาง ผู้บริหารจะต้องกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและเป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนมีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง ถือว่าได้เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2.3 การวางแผนงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงาน

วิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัด โปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคคลทุกระดับของสถานศึกษา การวางแผนก็เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นเครื่องชี้แนวทางการปฏิบัติงาน การวางแผนเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้น เพื่อการปฏิบัติงานในอนาคตตามความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติก่อนหลัง

ดังนั้น การวางแผนงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการในการกำหนดสิ่งที่พึงปฏิบัติในอนาคต ซึ่งถือว่าการวางแผนเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญยิ่งของการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (สันติ บุญภิรมย์, 2552, น.66)

1) ความจำเป็นของการวางแผนงานวิชาการ

สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนงานวิชาการ เนื่องจากองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ องค์ประกอบภายนอกสถานศึกษา และองค์ประกอบภายในสถานศึกษา

(1.1) การวางแผนงาน วิชาการและองค์ประกอบภายนอกสถานศึกษา
องค์ประกอบภายนอกสถานศึกษาที่มีผลกระทบต่องานวิชาการ ดังนี้

(1.1.1) การเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆขึ้น งานวิชาการจึงจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะหลักสูตรและการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาใหม่ๆนำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น เครื่องมือและอุปกรณ์การสอน เป็นต้น

(1.1.2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น หลักสูตรและการสอนจำเป็นต้องเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อม การป้องกันไม่ให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1.1.3) การเปลี่ยนแปลงทางด้านการใช้พลังงาน พลังงานใน โลกลดน้อยลง แต่ประชากรใช้พลังงานเพิ่มมากขึ้น พลังงานหลักที่ใช้ คือ น้ำมัน เราต้องซื้อและใช้พลังงานจากประเทศอื่นในปริมาณมาก ทำให้เกิดการเสียดุลทางการค้า ปัญหาเหล่านี้ทำให้สถานศึกษาต้องมีการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักการใช้พลังงานที่ถูกต้อง การประหยัดพลังงาน การหาทางใช้พลังงานทดแทนมากขึ้น

(1.1.4) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกษตรสู่สังคมอุตสาหกรรม และการก้าวไปสู่สังคมข่าวสาร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตจำเป็นต้องรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เป็นความจำเป็นของสถานศึกษาที่จะต้องมีการ

วางแผนเกี่ยวกับหลักสูตร และการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

(1.2) การวางแผนงานวิชาการภายในสถานศึกษาสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อการบริหารวิชาการภายในสถานศึกษา คือ

(1.2.1) กำหนดจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อเป็นทิศทางในการบริหารงานวิชาการได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา มีการกำหนดคุณลักษณะของสถานศึกษาออกมาในรูปของปรัชญา คติพจน์ คำขวัญ หรือวิสัยทัศน์ (Vision) ของสถานศึกษานั้นๆ ซึ่งลักษณะของข้อความต้องบ่งชี้ให้เห็นว่ามีงานด้านวิชาการเป็นหลัก ส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอน สถานศึกษามีส่วนในการควบคุมมาตรฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอนและคุณภาพของการศึกษามีการช่วยในเชิงการบริหารจัดการ เช่น การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไป เป็นต้น

(1.2.2) กำหนดทิศทางของการดำเนินงาน คือ การนำงานวิชาการเข้าสู่กระบวนการบริหาร ได้แก่ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล เทียบโอนผลการเรียนและอื่นๆ ซึ่งแนวทางที่จะต้องนำมากำหนดทิศทางของการดำเนินงาน คือ

1) งานในหน้าที่ คือ ภารกิจของสถานศึกษาที่ต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่งานด้านการเรียนการสอน ซึ่งเป็นงานหลักและสำคัญที่สุด

2) วิธีการทำงาน หมายความว่า ผู้บริหาร ครูในสถานศึกษาต้องพยายามคิดค้นหาวิธีการปรับปรุงการทำงานให้ใหม่อยู่เสมอ โดยใช้พื้นฐานของงานที่ได้ปฏิบัติมาแล้วในปีที่ผ่านมาคำนึงถึงความร่วมมือของบุคลากรทุกคนทุกฝ่าย จึงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

3) การเงิน หมายความว่า เงินที่สถานศึกษานำมาใช้จ่ายในการทำงานให้บรรลุความสำเร็จ ทั้งนี้รวมถึงเงินงบประมาณแผ่นดินที่สถานศึกษาได้รับจัดสรรให้นำมาใช้จ่ายตามรายการของการจ่ายเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณซึ่งเป็นรายได้ของสถานศึกษาเอง

4) บุคคล หมายความว่า บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานเป็นการมอบหมายหน้าที่การงานให้เพื่อปฏิบัติในโอกาสต่อไป

(1.2.3) กำหนดวิธีการดำเนินงาน คือ การจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ จัดให้มีการวัดผลและประเมินผลการดำเนินงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นการเสร็จสิ้น กระบวนการของงานวิชาการ (สันติ บุญภิรมย์, 2552, น.70-75)

(1.2.4) ความสำคัญของการวางแผนงานวิชาการ

การวางแผนงานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์ต่อสถานศึกษามาก ช่วยในการมองเห็นปัญหาต่างๆและหาวิธีการแก้ไขตั้งแต่เริ่มต้น การวางแผนวิชาการมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ดังนี้

1) สถานศึกษามีงบประมาณและทรัพยากรอย่างจำกัด การวางแผนจะช่วยให้ใช้งบประมาณและทรัพยากรอื่นๆได้อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

2) การวางแผนจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่ทำให้อนาคตล่วงหน้า โดยการได้ศึกษาถึงข้อมูลและข้อเท็จจริงอื่น เพื่อช่วยให้ผู้ทำงานสามารถคาดการณ์ล่วงหน้า และเตรียมพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น

3) สถานศึกษาจะประกอบด้วยงานต่างๆหลายงาน เช่น งานวิชาการ งานกิจการนักเรียนนักศึกษา งานธุรการ ซึ่งแต่ละงานจะมีภาระหน้าที่และแผนการดำเนินงานของตนเอง ความสามารถจัดทำแผนร่วมกันระหว่างงานต่างๆ จะทำให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้

4) การวางแผน ทำให้สามารถพัฒนาสถานศึกษาไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ และสามารถคงอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงเห็นได้ว่า การวางแผนงานจึงมีความจำเป็น มีความสำคัญและมีประโยชน์ในการดำเนินงาน ทั้งยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารอีกด้วย ก่อให้เกิดความไว้วางใจจากผู้ร่วมงาน เมื่อได้เวลาในการปฏิบัติงานจริง ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรก็จะส่งผลต่อความสำเร็จของทั้งงานและคน

(1.3) กระบวนการวางแผนงานวิชาการ

การวางแผนเป็นกระบวนการอย่างมีขั้นตอนตามแนวความคิดของ แมสซี และ ดักลาส (Joseph L Massie and John Douglas, 7) ได้กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน คือ

(1.3.1) การกำหนดเป้าหมาย (Identify goal) ของการทำงานของสถานศึกษา ซึ่งมีผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารและผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆรวมทั้งการมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของการทำงาน เช่น การวางแผนการรับนักเรียนนักศึกษา การปรับปรุงการเรียนการสอน การกำหนดเป้าหมาย หากสามารถรวมความคิดเห็นจากฝ่ายต่างๆ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา

(1.3.2) การค้นหาโอกาสและการพิจารณาถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น (Search for Opportunity and Considers Obstacles) เป็นการหาแนวทางที่จะช่วยให้แผนที่วางไว้สามารถนำไปปฏิบัติได้ นั่นคือ การมีข้อมูลและข้อเท็จจริง

(1.3.3) การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ (Translate Opportunities into Available Courses of Action) เป็นการนำเอาแผนที่มียู่ไปใช้อย่างมีเหตุผล เช่น งบประมาณที่เพียงพอ การจัดบุคลากรที่เหมาะสม และต้องมีความสามารถในการพยากรณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่

(1.3.4) การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนดจุดมุ่งหมาย (Select Best Course and Set Objectives) เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะของงาน แบ่งตามหน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้รู้ว่าทำงานอะไร เช่น ครูแต่ละคนจะสอนวิชาอะไร มีจุดหมายเชิงพฤติกรรมอย่างไรบ้าง จะเลือกวิธีสอนและประเมินผลอย่างไร ทำให้การทำงานสะดวกและคล่องตัว

(1.3.5) การตรวจสอบแบบการทบทวน (Review and Revise) เป็นการตรวจสอบ และประเมินผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน ในการประเมินผลสามารถตรวจสอบได้ 2 ลักษณะ คือ

- 1) การประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อจะได้ปรับปรุงแผนงานที่กำลังดำเนินอยู่ได้ดียิ่งขึ้น
- 2) การประเมินผลรวบยอด เป็นการประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นแผนหรือโครงการแล้ว

กล่าวโดยสรุป การวางแผนวิชาการเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหาร เพราะมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในสถานศึกษา งานวิชาการที่สำคัญและจำเป็นต้องมีการวางแผนหลายงาน เช่น งานการผลิตนักเรียน งานด้านครูอาจารย์ งานวางแผนทรัพยากรทางกายภาพ งานวางแผนการใช้ครุภัณฑ์ งานวางแผนการใช้วัสดุภัณฑ์ งานวางแผนทรัพยากรเงิน และควรมีการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้ด้านการวางแผนให้กับครู หัวหน้าทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรจะเป็นคณะกรรมการพัฒนาวิชาการ คณะกรรมการควรเชิญครู ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและนักเรียนมาร่วมกันวางแผน และใช้ข้อมูล สภาพปัญหาที่แท้จริงมาประกอบในการวางแผนงานวิชาการด้วย

2.2.4 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการ เป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวาง และมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่ง โดยเป้าหมายหลักในการดำเนินงานของสถานศึกษาด้านมุ่งตอบสนองต่อ

ความสำเร็จของงานวิชาการทั้งสิ้น และการที่สถานศึกษาจะดำเนินการด้านงานวิชาการให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้นั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรภายในสถานศึกษาจึงควรให้ความสนใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ (อุดม โพธิ์ชัย, 2550, น.26) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการนั้น มีหน่วยงาน และนักการศึกษาได้ให้แนวทางไว้ ดังนี้

อุดม โพธิ์ชัย (2550, น.39-40) กล่าวถึง บทบาทด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าประกอบด้วย 9 บทบาทหลัก คือ

- 1) การจัดระบบงานวิชาการ ได้แก่ ศึกษาวิเคราะห์ระบบงานและขอบข่ายงานวิชาการของโรงเรียน กำหนดระบบงานวิชาการ จัดโครงสร้างองค์กรให้มีผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และจัดให้มีคณะกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
- 2) การวางแผนงานวิชาการ ได้แก่ ศึกษาสภาพแวดล้อมและกำหนดปัจจัยภายนอกและภายในที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ในการดำเนินงานร่วมกับชุมชน จัดทำแผนงานวิชาการ
- 3) การบริหารหลักสูตร ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการหลักสูตร ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น นำหลักสูตรไปใช้ วิจัยและประเมินผลการใช้หลักสูตร
- 4) การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ กำหนดนโยบายให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างความรู้ ความเข้าใจและส่งเสริมให้ครูร่วมบูรณาการวิชา เพื่อจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เตรียมความพร้อมให้ครู จัดแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเน้นการปฏิบัติจริง ดูแลติดตามการจัดบรรยากาศชั้นเรียน บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประเมินผลการสอน วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
- 5) การจัดบริการเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ จัดหาเอกสาร สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ศึกษาพัฒนาและนำนวัตกรรม เทคโนโลยี มาให้บริการแก่ผู้เรียนและครู จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับครูและผู้เรียน สร้างเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่นและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการเรียนการสอน
- 6) การนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนร่วมกับคณะผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน และชุมชน จัดให้มีระบบการนิเทศทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา วางแผนการนิเทศ ดำเนินการนิเทศ ประเมินผลระบบการนิเทศงาน และนำผลไปใช้ในการพัฒนา ส่งเสริมให้ครูนิเทศซึ่งกันและกัน
- 7) การวัดและประเมินผลการเรียน ได้แก่ กำหนดนโยบายการวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเป็นรายบุคคล และประเมินบริบททั่วไปของ

ผู้เรียน กำหนดเป้าหมายและวิธีการวัดและประเมินผล ร่วมกับครู ติดตามการดำเนินงาน นำผลการวัดและประเมินผลไปพัฒนาผู้เรียน วิจัยและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงการวัดและประเมินผล

8) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ทำแผนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ส่งเสริมให้ครูผลิตและจัดหาสื่อที่เป็นนวัตกรรม และวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

9) การประเมินผลการดำเนินงานทางวิชาการ ได้แก่ กำหนดนโยบายการประเมินและพัฒนามาตรฐานงานวิชาการของสถานศึกษาให้ชัดเจน กำหนดแผนงาน วิธีการ เกณฑ์และระบบการประเมินผล จัดให้มีการประเมินตนเองของครู ประเมินภายใน และประเมินโดยบุคคลภายนอก สรุปและรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ พร้อมทั้งนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551, น.2-3) ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ของสถานศึกษาในสังกัดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ดังนี้

1) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2) การประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อการพัฒนาวิชาการ ด้านการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3) การจัด ส่งเสริม และพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6) การวัดผล ประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

7) การนิเทศภายในสถานศึกษา

8) การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2557, น.35) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ว่าสถานศึกษาควรมีการดำเนินการ 6 ประการคือ

- 1) การวางแผนงานวิชาการ
- 2) การบริหารงานวิชาการ
- 3) การจัดการเรียนการสอน
- 4) การพัฒนาส่งเสริมทางด้านวิชาการ
- 5) การวัดผลและประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน
- 6) การประเมินผลงานวิชาการ

อัญชลี โพธิ์ทอง และ สมศักดิ์ คงเที่ยง (2552, น.243-244) กล่าวถึง ขอบเขตของงานวิชาการว่า งานวิชาการซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องเข้าใจขอบข่ายงานเพื่อจะได้บริหารงานให้ครอบคลุมงานต่างๆ ได้ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา งานวิชาการมีขอบข่าย ดังต่อไปนี้

- 1) งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
- 2) งานการเรียนการสอน
- 3) งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- 4) งานวัดผลและประเมินผล
- 5) งานห้องสมุด
- 6) งานนิเทศการศึกษา
- 7) งานด้านวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน
- 8) งานส่งเสริมการสอน
- 9) งานนิเทศการศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2555, น.28-31) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย

1) การบริหารหลักสูตร คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้รายปี รายภาคเรียน ตามลำดับที่เหมาะสมกับชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง จึงมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากรสภาพการดำรงชีวิตและแก้ปัญหาต่างๆ โดยจำแนกตามชั้นปีและช่วงชั้น เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาพร้อมทั้งกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม

2) การบริหารการเรียนการสอน คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับการรวบรวม วิเคราะห์ และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วในการบริหาร

หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหมายความว่า ในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนได้ดำเนินการ ดังนี้

(2.1) ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

(2.2) ผู้เรียนได้สร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง โดยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆตามความเหมาะสมแล้วนำมาสรุป

(2.3) ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดอย่างมีเหตุผล

(2.4) ผู้สอนปลูกฝังหรือเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทางด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมและเป็นคนที่สมบูรณ์ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องดำเนินการ จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้แล้ว โดยให้ศึกษาเนื้อหาสาระควบคู่กับการปฏิบัติจริง

3) การบริหารการประเมินผลการเรียน คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์ มาตรฐานการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบเกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เพื่อจะได้พิจารณาเตรียมการขั้นตอนต่อไปเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการและเครื่องมือ ตลอดจนจัดให้มีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ และกำหนดวิธีการและช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน รวมถึงการควบคุมดูแล ส่งเสริมให้มีการประเมินผลการเรียนตามวิธีการและเครื่องมือที่ได้กำหนดไว้ และจัดทำหลักฐานการศึกษาตามแบบที่กำหนด

4) การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับการทำความเข้าใจกับหลักการนิเทศภายในที่มีเป้าหมายสู่มาตรฐานการศึกษาร่วมกัน เกิดจากการร่วมกันคิด ร่วมกันทำให้แต่ละคนเป็นทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อให้สถานศึกษานั้นๆ สามารถพึ่งตนเองได้ ในทางวิชาการจัดให้มีการกำหนดวิธีการและระยะเวลาการนิเทศภายในให้เป็นไปในลักษณะของ กัลยาณมิตรประกอบกันให้มีการควบคุมดูแล ส่งเสริม และแก้ไขปัญหาพร้อมกันในการดำเนินงาน นิเทศภายใน

5) การบริหารพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์ ปัญหาของบุคลากรร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปว่า บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในด้านใดบ้าง และในด้านใดบ้างที่จะต้องพึ่งพามุคคณาจารย์นอก จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ ในระยะเวลาที่เหมาะสมและต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีมาตรการควบคุมดูแลให้การดำเนินงานในด้านนี้ เป็นไปตามแบบแผนที่ได้กำหนดไว้

6) การบริหารวิจัยและพัฒนา คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้และจัดให้มีการทำวิจัยในภาพรวมของสถานศึกษา อันเป็นผลมาจากการกำหนดประเด็นปัญหาาร่วมกัน ในขณะที่เดียวกันก็จัดให้มีมาตรฐานในการควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการวิจัยตามที่กำหนด

7) การบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆ คือ โครงการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น โครงการแข่งขันความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ เป็นต้น

8) การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ คือ การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการให้เป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมและแยกแต่ละงานให้เหมาะสม จัดให้มีการควบคุมดูแลและส่งเสริมการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศให้เป็นไปตามที่กำหนด พร้อมทั้งจะนำข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาต่อไป

9) การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา คือ การประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษาโดยภาพรวม ประกอบด้วยสามขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่ การประเมินผลก่อนการดำเนินงาน ประเมินผลระหว่างการทำงาน และการประเมินผลหลังการทำงานในแต่ละขั้นตอนกำหนดวิธีและเครื่องมือในการประเมินผลในช่วงเวลาที่เหมาะสม

จากการนำเสนอข้อบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาซึ่งมีข้อบ่งชี้กว้างขวางมาก เนื่องด้วยงานวิชาการเป็นหลัก เป็นหัวใจสำคัญยิ่งของสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมคิด ร่วมมือ ร่วมแรงกันดำเนินงานให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ นับได้ว่าเป็นผลดีต่อผู้เรียนอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน สังคม ชุมชน และประเทศชาติสืบไป

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.3-4) กล่าวว่า ข้อบ่งชี้ของงานวิชาการ ประกอบด้วย

1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียดของงาน ดังนี้

(1.1) แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดปฏิทินการศึกษาความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดขั้นตอนและเวลาในการทำงาน

(1.2) โครงการสอน เป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร

(1.3) บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้าและยึดโครงสร้างสอนเป็นหลัก

2) การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดี และสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

(2.1) การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจนผู้เรียนแต่ละรายวิชา

(2.2) การจัดชั้นเรียน เป็นงานที่ฝ่ายวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่ รวมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในห้องเรียน

(2.3) การจัดครูเข้าสอน การจัดครูเข้าสอนต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากร รวมถึงเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

(2.4) การจัดแบบเรียน โดยปกติสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจะใช้แบบเรียนที่กระทรวงกำหนด นอกจากนั้น ครูอาจใช้หนังสืออื่นเป็นหนังสือประกอบ หรือจากเอกสารที่ครูเตรียมเอง

(2.5) การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้า วิทยาการเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการความก้าวหน้าของสังคมธุรกิจอุตสาหกรรม

(2.6) การฝึกงาน จุดมุ่งหมายของการฝึกงาน เป็นการให้นักเรียน นักศึกษารู้จักนำเอาทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง ทั้งยังมุ่งให้ผู้เรียน ได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชา และอาชีพนั้น เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้เตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริงต่อไป

3) การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการส่งเสริมการจัดหลักสูตร และโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่

(3.1) การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งเอื้อต่อการศึกษานักเรียน นักศึกษา เน้นเครื่องมือและกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

(3.2) การจัดห้องสมุด เป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการ ให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

(3.3) การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

4) การวัดและประเมินผล กระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

อำนาจ บัญช่วย (อ้างถึงใน สุทธิย์ เอกอินทร์ และ ณรงค์ อักจิโสภา, 2557, น.25-27) ได้นำเสนอขอบข่ายของงานวิชาการสถานศึกษา ซึ่งได้แยกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) งานประจำ

งานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา มีงานที่จะต้องปฏิบัติจัดทำอยู่หลายประเภท สำหรับงานประเภทที่จะต้องปฏิบัติเป็นประจำหรืองานประจำ (Routine) ประกอบด้วยงานต่างๆ คือ

- (1.1) งานจัดโปรแกรมการเรียนหรือแผนการสอนตามหลักสูตร
- (1.2) การจัดชั้นเรียน ห้องเรียน
- (1.3) การจัดตารางสอน
- (1.4) โครงการสอนและบันทึกข้อความ
- (1.5) การจัดครูสอนแทน
- (1.6) การประเมินผลการเรียน การทดสอบแต่ละครั้ง
- (1.7) ข การสอบคัดเลือกนักเรียนใหม่
- (1.8) การปฐมนิเทศครู
- (1.9) การนิเทศภายใน
- (1.10) การพิจารณาแบบเรียน
- (1.11) การพิจารณาสื่อการเรียน
- (1.12) การเรียนซ่อมเสริม
- (1.13) การส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดีให้เพิ่มพูน
- (1.14) การจัดบริการเอกสารการใช้หลักสูตร
- (1.15) การจัดห้องวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
- (1.16) การจัดให้มีการใช้ทรัพยากรบุคคลภายในสถานศึกษา
- (1.17) การจัดให้มีการร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษา
- (1.18) การส่งเสริมให้เด็กมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2) งานโครงการ

สำหรับงานวิชาการมีงานประเภทหนึ่งที่มีการปฏิบัติจัดทำเป็นครั้งเป็นคราวเมื่อเสร็จสิ้นก็หมดภารกิจ งานประเภทนี้เรียกว่า “งานโครงการ” (Project) ซึ่งประกอบด้วยงานต่างๆ คือ

- (2.1) ปฏิทินปฏิบัติการของสถานศึกษาตลอดปีการศึกษา
- (2.2) คู่มือครู

- (2.3) กลุ่มนักเรียน
  - (2.4) การจัดอัตรากำลัง
  - (2.5) งบประมาณใช้จ่ายของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
  - (2.6) ชุมชนวิชาการของนักเรียน
  - (2.7) แผนปฏิบัติงานระยะต่างๆ
- 3) งานประกอบ
- (3.1) งานวัดผล ประกอบด้วย
    - (3.1.1) การจัดทำข้อสอบในแต่ละภาคเรียน
    - (3.1.2) การรวบรวมผลการสอบ
    - (3.1.3) การวิเคราะห์ข้อสอบ
    - (3.1.4) การลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคเรียน
    - (3.1.5) ระเบียบแสดงผลการเรียน
    - (3.1.6) การสอบแก้ตัว
  - (3.2) งานแนะแนว ประกอบด้วย
    - (3.2.1) ระเบียบสะสม
    - (3.2.2) บริการสารสนเทศ
    - (3.2.3) โปรแกรมการเรียน การศึกษาต่อ
    - (3.2.4) การทดสอบความถนัด ความสนใจ
    - (3.2.5) รับรองความประพฤติของนักเรียน
    - (3.2.6) จัดชุมนุมต่างๆ
    - (3.2.7) ปฐมนิเทศนักเรียน
    - (3.2.8) ประชุมผู้ปกครอง
    - (3.2.9) แนะนำการส่งเสริมอาชีพ
    - (3.2.10) การจัดหาทุนการศึกษา
  - (3.3) งานโสตทัศนศึกษา ประกอบด้วย
    - (3.3.1) จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน
    - (3.3.2) ผลิตอุปกรณ์การเรียนการสอน
    - (3.3.3) การเก็บรักษาอุปกรณ์
    - (3.3.4) การซ่อมบำรุงอุปกรณ์

- (3.3.5) การให้บริการ
- (3.4) งานห้องสมุด ประกอบด้วย
  - (3.4.1) งานห้องสมุด
  - (3.4.2) การจัดหาหนังสือ
  - (3.4.3) การเก็บรักษา ซ่อมแซมห้องสมุด
  - (3.4.4) การจัดหมวดหมู่หนังสือ
  - (3.4.5) การจัดนิทรรศการต่างๆ ในห้องสมุด
  - (3.4.6) การให้บริการยืม-คืน

จะเห็นได้ว่า งานบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีขอบข่ายงานอย่างกว้างขวาง ล้วนเป็นงานที่ต้องเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินงานวิชาการให้เป็นไปอย่างราบรื่น ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ

จากการศึกษาขอบข่ายการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ขอบข่ายการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ มีความสำคัญกับสถานศึกษาอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การปฏิบัติงานด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ การปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอน ปฏิบัติงานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการสอน การปฏิบัติงานด้านการวัดผลประเมินผล การปฏิบัติงานด้านห้องสมุด การปฏิบัติงานด้านนิเทศการศึกษา ,การปฏิบัติงานด้านการวางแผนและการกำหนดวิธีการ และการปฏิบัติงานด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ

2.2.5 หลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการ

เนื่องจากงานด้านวิชาการมีงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย การบริหารงานแต่ละอย่างจึงมีเทคนิคและหลักการที่แตกต่างกันไป ในรายละเอียดของงาน แต่หลักการที่สำคัญร่วมกันที่ควรนำไปปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของหลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการไว้ดังต่อไปนี้

ฟรานซิส (ปรีชาพร วงษ์อนุตร โรจน์, 2553, น.6-7 อ้างถึงใน J. Bruce, Francis, 1978, p.1192) ให้หลักการการบริหารงานวิชาการไว้ 2 ประเภท คือ

1) หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียนนักศึกษา สามารถสำเร็จการศึกษาตามที่กำหนดของหลักสูตรโดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลาและช้ากว่ากำหนด

2) หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียนนักศึกษาที่มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติที่ดี

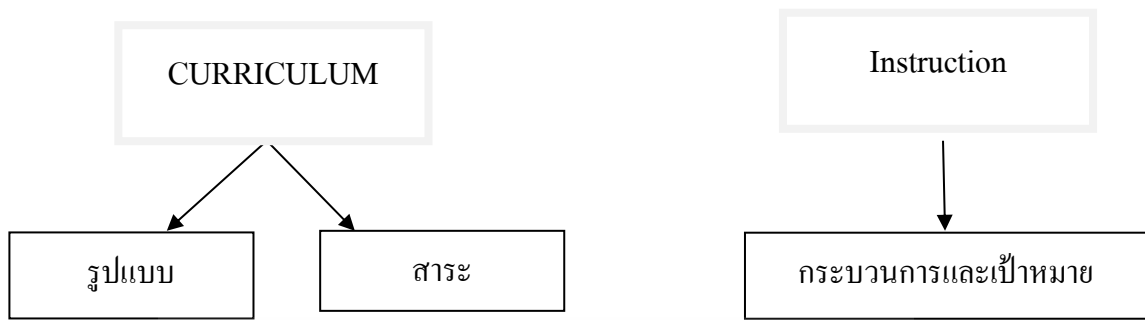
จากหลักการบริหารงานที่นักวิชาการได้กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ต้องมีเทคนิควิธีการในการบริหาร และที่สำคัญต้องมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น นอกจากนี้ในการส่งเสริมและควบคุมงานวิชาการ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น ควรได้รับกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปให้ทุกคนถึงแม้ผู้บริหารจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถทำงานโดยลำพังได้ ดังนั้นจึงควรให้ผู้ร่วมงานมีอิสระทางความคิดและการเรียนการสอน ซึ่งเรียกว่าเสรีภาพทางวิชาการ ผู้บริหารควรกระทำอย่างยิ่งในการให้เสรีภาพทางวิชาการแก่ผู้ร่วมงาน โดยเฉพาะครูผู้สอน

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการนั้นประกอบไปด้วย การวางแผน การนำไปใช้ และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งถือเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำองค์กรให้ทำงานอย่างเป็นระบบมีขอบข่ายที่กำหนดอย่างชัดเจนและคำนึงถึงประสิทธิผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒผล (2552, น.41-42) ได้กล่าวถึง หลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ส่วนในวรรคที่สองได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ตามวรรคที่หนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมทั้งจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน หลักสูตรสถานศึกษาจึงมี 3 มิติ คือ

ภาพที่ 2.1 แผนภาพแสดงหลักสูตรสถานศึกษา ใน 3 มิติ

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และเป็นการสร้างความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ตรงกัน หลักสูตรสถานศึกษาจึงเป็นหลักสูตรที่มีหุ้นส่วนการทำงานร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน ที่มีการวางแผนและออกแบบหลักสูตรที่ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกด้านของสถานศึกษา การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนจึงเป็นเป้าหมายของคุณภาพการศึกษา อันเป็นแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับภูมิสังคม คือ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งเป็นมวลประสบการณ์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4) จุดหมาย 5) โครงสร้าง 6) คำอธิบายรายวิชา 7) กิจกรรมพัฒนาหลักสูตร 8) ระเบียบการวัดและประเมินผล และ 9) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา (ฉันท ชาติทอง, 2552, น.98)

1) ความหมายของหลักสูตร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บัญญัติคำว่า หลักสูตรไว้ดังนี้ หลักสูตร เป็นนาม หมายถึง ประมวลวิชาและกิจกรรมต่างๆที่กำหนดไว้ในการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

หลักสูตร คือ แผนหรือแนวทางการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนที่ชี้แนะให้ผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้จัดประสบการณ์ทั้งมวล ตามที่หลักสูตรกำหนด เพื่อให้เยาวชนหรือพลเมืองของประเทศได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติอันพึงประสงค์ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ (ธารง บัวศรี, 2552, น.6)

หลักสูตร คือ ข้อกำหนดด้วยจุดหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระ ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.1)

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2552, น.44-45) ได้อธิบายว่า เมื่อวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 27 จึงได้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่เกิดจากการวางแผนร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคคลในชุมชน เป็นแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข สอดคล้องกับความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สถานศึกษาตั้งอยู่

สุนีย์ ภูพันธ์ (2556, น.42) ได้กล่าวถึงหลักสูตรในฐานะต่างๆ ดังนี้

1) หลักสูตรในฐานะที่เป็นเรื่องและเนื้อหาสาระที่จัดให้ผู้เรียน ในแนวคิดนี้ หมายถึง วิชาหรือเนื้อหาสาระที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนในชั้นและระดับต่างๆ

2) หลักสูตรในฐานะที่เป็นเอกสารหลักสูตร ในแนวคิดนี้หมายถึง เอกสารประกอบด้วยจุดหมาย หลักการ โครงสร้างเนื้อหาสาระ ระยะเวลาเรียน กิจกรรมประสบการณ์ และการประเมินผลการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีเจตคติที่ดีในการอยู่ร่วมกัน

3) หลักสูตรในฐานะที่เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่จะให้แก่ผู้เรียน ในแนวคิดนี้หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนชนิดต่างๆที่เตรียมไว้และจัดให้ผู้เรียนโดยโรงเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียน ได้ความรู้ ประสบการณ์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดกิจกรรมต่างๆที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่สำคัญ

4) หลักสูตรในฐานะแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่ผู้เรียนในแนวคิดนี้ หมายถึง แผนในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมตามที่กำหนด แผนนี้สร้างขึ้นตามประเภทสถานการณ์

5) หลักสูตรในฐานะมวลประสบการณ์ ในแนวคิดนี้ หมายถึง ประสบการณ์ทุกอย่างของผู้เรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษา รวมถึงเนื้อหาวิชาที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนด้วย

6) หลักสูตรในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทาง ในแนวคิดนี้ หมายถึง สังคมมุ่งหวังหรือคาดหวังให้เด็กได้รับการศึกษาจนจบหลักสูตรไปแล้วมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง

7) หลักสูตรในฐานะที่เป็นระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ในแนวคิดนี้ หมายถึง การมองหลักสูตรในฐานะที่เป็นแผนการเตรียมโอกาสของการเรียนรู้สำหรับ

ผู้เรียนที่จัดขึ้น โดยสถานศึกษา ดังนั้น แผนงานจึงถูกกำหนดขึ้นเพื่อผู้เรียนหรือสถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน

รุจิ ภู่อาระ (2555, น.2) อธิบายถึงหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้รับภายใต้การดำเนินกิจการที่โรงเรียนจัดให้

อุทุมพร จามรมาน (2555, น.7-8) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรคือสิ่งที่ผู้เรียนพึงได้รับและได้เรียนรู้จากการจัดมวลประสบการณ์และแผนการเรียนการสอนที่จัดให้แก่ผู้เรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนา ฝึกรอบรมผู้เรียนให้เข้าไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้พัฒนาความสามารถในการดำรงชีวิตเพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพในอนาคต

ชารง บัวศรี (2552, น.7) กล่าวไว้ว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหากิจกรรมและมวลประสบการณ์ ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

สรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษา ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษา ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและการเรียนการสอน จะทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยดีแก่ตัวผู้เรียนเอง และช่วยให้ครูได้มีทิศทางและสิ่งกำหนดในการสอน ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงบทบาทผู้บริหารงานวิชาการในด้านการบริหารและพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

ทาบ (Taba) ได้กล่าวไว้ว่า “การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบกระเทือนทางด้านความคิดและความรู้สึคนึกคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐาน หรือรูปแบบของหลักสูตร”

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2552, น.90) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่ทำให้หลักสูตรมีความเป็นจริงตรงตามความคาดหวังของหลักสูตรแกนกลาง คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หน้าที่และภาระรับผิดชอบที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับภูมิสังคมแล้ว กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องจัดทำให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน ดังนี้

- 1) ช่วยให้การบริหารหลักสูตรสะดวกรวดเร็วขึ้น เพราะมองเห็นงาน ปัญหาของความซ้ำซ้อนและสามารถมอบหมายงานได้อย่างถูกต้อง
- 2) ช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำเทคนิคต่างๆมาใช้ในการปรับปรุงการทำงาน ให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของงาน
- 3) ช่วยให้สถานศึกษาได้ขยายเติบโตและก้าวหน้า มองเห็นปัญหา ทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามที่วางไว้
- 4) ช่วยส่งเสริมตัวบุคคลในการทำงาน การจัดหน่วยงาน การบริหารได้เหมาะสมกับบุคคลเพื่อให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ
- 5) ช่วยให้ผู้บริหารได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นให้บุคคลในองค์กรทำงานอย่างมีอิสระและมีความคิดริเริ่ม
- 6) ช่วยในการจัดหมวดหมู่ของงาน ให้เป็นไปตามความเหมาะสมและรวดเร็ว
- 7) ช่วยให้มีประสิทธิผลและติดตามผลการปฏิบัติงาน

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.42) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาประกอบด้วยงานหลายอย่าง สิ่งสำคัญของงานด้านวิชาการ คือ งานบริหารหลักสูตรเป็นตัวกำกับงานของวิชาการ แม้ว่าหลักสูตรปัจจุบันจะใช้หลักสูตรระดับชาติที่เป็นแบบเดียวกันก็ตามแต่ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละสถานศึกษาจะแตกต่างกันไป การจัดโปรแกรมการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างในสถานศึกษานั้น เช่น บุคลากรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ กระทั่งผู้เรียนก็มีส่วนที่จะทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาสำเร็จได้ด้วยดี

สุภนันท์ แก้วประไพ (2554, น.24) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในส่วนของหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ดังต่อไปนี้

- 1) จัดหาหลักสูตรและเอกสารไว้ใช้ให้เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานของครู
- 2) แนะนำความรู้ผู้ร่วมงานในโครงการด้านการศึกษาในโรงเรียนให้เข้าใจหลักการจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และสิ่งสำคัญของหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่

- 3) ให้มีการชี้แจง แนะนำ ทบทวนหลักสูตรและเอกสารหลักสูตรแก่ครูก่อนทำการสอน
- 4) ให้มีการสนทนา อภิปราย ประชุมหรือฟังการอภิปรายหรือการสนทนาเรื่องหลักสูตรร่วมกับผู้รู้หรือผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น
- 5) จัดให้มีการผลิต จัดทำหลักสูตร เอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตรให้ครูอย่างเพียงพอครบถ้วนและคู่มือที่พร้อมที่จะใช้อยู่ตลอดเวลา
- 6) ชี้แจงเรื่องหลักสูตรการสอน แผนการสอน และนโยบายด้านการเรียนการสอน ตลอดจนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหลักสูตรและการสอนตามแนวทางของโรงเรียนแก่ครูที่ย้ายมาใหม่หรือบรรจุใหม่ให้เข้าใจและรับผิดชอบด้วยวิธีที่เป็นแบบแผนแน่นอน
- 7) จะให้มีการกรรมการตรวจสอบการใช้หลักสูตรประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนตั้งแต่ขั้นการเตรียมการสอนเป็นต้นไปจนถึงการวัดและประเมินผล

กมล ภูประเสริฐ (2555, น.9-10) ได้กล่าวว่า การบริหารและพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาควรดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

- 1) การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ ที่ได้กำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้โดยจัดเป็นกลุ่มๆ ไว้ การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางนี้มีประโยชน์ต่อสถานศึกษาตรงที่ช่วยให้บุคลากรของสถานศึกษาได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางโดยละเอียด เพื่อการทำความเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้รายปี และรายภาคเรียนต่อไป นอกจากนี้จะช่วยให้เกิดแนวคิดที่ว่าสถานศึกษาจะมีแนวในการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชุมชนและท้องถิ่นของตนเองในส่วนตัวบ้าง
- 2) การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทรัพยากร สภาพการดำรงชีวิตและปัญหาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นโดยตรง แต่เนื่องจากมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางจะเขียนไว้ครอบคลุมค่อนข้างมาก ถ้าสถานศึกษาเห็นว่ามาตรฐานการเรียนรู้มีอยู่แล้วก็อาจกำหนดเฉพาะสาระการเรียนรู้เฉพาะท้องถิ่นที่จำแนกตามช่วงชั้น
- 3) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการนำผลงานในข้อ 1 และข้อ 2 มาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้รายปี กำหนดเวลาเรียนให้เหมาะสมสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จะต้องกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้รายภาคและกำหนดหน่วยกิตให้เหมาะสม
- 4) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต้องนำเอกสารสาระการเรียนรู้ตามข้อ 3 ที่เกี่ยวข้องกันนำมาบูรณาการเป็นหน่วย

การเรียนรู้ย่อยๆ เพื่อสะดวกแก่การเรียนการสอนที่สัมพันธ์กัน แต่แต่ละหน่วยการเรียนรู้จะประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และเวลาเรียน ซึ่งรวมทุกหน่วยเข้าด้วยกันจะสมบูรณ์ตาม หลักสูตรที่กำหนดไว้เป็นรายภาคและรายปี แต่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ต้องทำเป็นรายวิชา นอกจากนั้นยังต้องดำเนินงานอื่นๆ ตามที่กำหนดด้วย

ผู้บริหารนอกจากจะมีหน้าที่ในการบริหารด้านวิชาการแล้วยังต้องเป็นผู้ให้บริการนำ หลักสูตรไปใช้ (รุจิ ภู่อาระ, 2555, น.198) ซึ่งได้แก่

1) การบริหารจัดการห้องสมุด ให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าที่สำคัญที่สุดในโรงเรียน โดยจัดหาเอกสารอ้างอิง การใช้วิธีการสืบค้นที่ทันสมัย ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการอ่านเพื่อเชิญชวนให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

2) จัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ภายนอกสถานศึกษา เช่น จัดหาสื่อธรรมชาติแทนการใช้สื่ออุปกรณ์ราคาแพง รวมทั้งจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดเป็นทำเนียบเพื่อช่วยให้ครูได้มีโอกาสให้นักเรียนเหล่านี้เสริมสร้างความรู้ในสภาพจริงของท้องถิ่น

3) จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ให้สวยงาม สะอาด น่าอยู่ ปลอดภัย และปราศจากอบายมุข

4) จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองเป็นประจำ เพื่อรับฟังความคิดเห็นผลการใช้หลักสูตร คือ พฤติกรรมและการปฏิบัติของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปจากการใช้หลักสูตร

5) จัดให้มีอาคารสถานที่ ห้องเรียนเฉพาะเท่าที่จะมีโอกาสจัดได้ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ

6) จัดทำและจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมตามที่หลักสูตรกำหนด

7) จัดสรรงบประมาณ โดยคำนึงถึงการใช้หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอาคารสถานที่

8) จัดโครงการในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนตั้งแต่ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ นักการศึกษา ให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา

องค์ประกอบของหลักสูตร องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร มีดังต่อไปนี้

1) เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education Goals and Policies) หมายถึง สิ่งที่ต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา

2) จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว

3) รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์

4) จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว

5) เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มีรวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

6) จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objective) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถหลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้

7) ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

8) การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร

9) วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆรวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาและอื่นๆที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง เป็นกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องใช้ความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียน มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาก็จะต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพในด้านการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ สามารถนำผลมาประเมินปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนการสอนเป็นภารกิจหลักของผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน จัดโปรแกรมการศึกษา โดยมุ่งที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นหลักให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน ซึ่งตรงตามจุดมุ่งหมายการศึกษาที่ต้องเน้นไปที่ตัวเด็กซึ่งเป็นผลผลิตของสถานศึกษา และจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นและความศรัทธาของผู้ปกครอง มีการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน หากสถานศึกษาใดมีงานวิชาการก้าวหน้า

สถานศึกษาก็จะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยมและเป็นที่ยอมรับ ซึ่งมีนักการศึกษา ได้ให้แนวคิดเรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

ไพบูลย์ แจ่มพงษ์ (2551, น.103) ได้สรุปแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศหลายท่านเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมากกว่า การเรียนการสอนต้องทำให้นักเรียนเกิดความสนใจเป็นประการแรก โดยครูผู้สอนต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ได้รับการรวบรวมเป็นระบบ จัดทำบันทึกการเปลี่ยนแปลงเรื่องที่ทันสมัย ใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่ายและมีความชัดเจน มีการนำเสนอตัวอย่างและภาพที่มีสีสันประกอบ มีการทบทวนกฎเกณฑ์ที่สำคัญเสมอๆ เนื้อหาของบทเรียนจะต้องง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับความรู้เดิมของนักเรียนและสามารถหาสื่อประกอบการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียนได้ง่าย

วัฒนพร ระงับทุกข์ (2552, น.2) ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

สุมาลี จันทร์ชะลอ (2552, น.11) ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอน เป็นการดำเนินการหรือการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดการเรียนการสอนจะเกิดประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องจัดทำแผนการสอนเป็นอย่างดีและดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่เตรียมไว้

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2552, น.130) ได้อธิบายถึง หลักการสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้

- 1) กิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้ค้นพบหรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
  - 2) กิจกรรมการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและเกิดการเรียนรู้ขึ้น
  - 3) เนื้อหาที่สอน เรื่องที่สอน กิจกรรมที่จัด เป็นสิ่งที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับความต้องการเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
  - 4) กิจกรรมที่จัดมีความสำคัญมีประโยชน์ต่อผู้เรียน เรียนแล้วนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้
  - 5) กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดคุย แลกเปลี่ยนงานกันทำ
- เกษม วัฒนชัย (2555, น.14-15) ได้กล่าวถึง หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีดังนี้

1) บุคคลที่จะเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น เนื่องจากสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่ กับความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้ว

2) บุคคลจะเรียนรู้ได้เฉพาะในสิ่งที่เขาสนใจหรือที่เขาต้องการ

3) พัฒนาความคิดไปพร้อมๆกับกระบวนการเรียนรู้

4) การเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด คือ การรู้ในวิธีการและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

นวลจิตต์ เชาวศิริพิงษ์ และคณะ (2545, น.23) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญควรต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1) ความแตกต่างระหว่างบุคคลกับผู้เรียน

2) เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก

3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

4) การจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ

5) ความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน

6) การท้าทายให้ผู้เรียนอยากรู้

7) การตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสม

8) การสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม

9) สนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้

10) มีจุดมุ่งหมายการสอน

11) ความเข้าใจของผู้เรียน

12) ภูมิหลังของผู้เรียน

13) ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย

14) มีการเคลื่อนไหวตลอดเวลาที่ปฏิบัติกิจกรรม

15) สอนสิ่งที่ใกล้ตัวมากที่สุด

16) วางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2552, น.33) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2551 ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนแต่ละคน มีธรรมชาติที่แตกต่างกัน เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายและ ได้รับมาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนด นั้น สถานศึกษาและผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ตามแนวทางต่อไปนี้

1) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) ให้ผู้เรียนค้นพบตนเอง ค้นคว้า แสวงหาความรู้อย่างอิสระ

3) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้วิธีการเรียนรู้หลากหลายและเหมาะสมกับตัวเอง

5) ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ ได้คิดเป็น มีทักษะกระบวนการความคิด การจัดการและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

6) ใช้สื่อที่หลากหลายรวมทั้งภูมิปัญญาไทยมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

7) จัดกิจกรรมและเนื้อหาที่ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆอย่างสมดุลในลักษณะของบูรณาการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

หลักในการจัดการเรียนรู้เป็นเรื่องที่ผู้สอนจะต้องศึกษา วิเคราะห์ให้เข้าใจถึงสาระสำคัญ เลือกวิธีที่เหมาะสมและลงมือปฏิบัติให้เกิดผลกับผู้เรียนอย่างจริงจัง การจัดการเรียนรู้จะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 122-123) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านความรู้ ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ภารกิจในการสอนว่าจะจัดการเรียนรู้อย่างไร ผู้เรียนถึงจะเข้าใจความหมายของสิ่งที่จะเรียนรู้และโครงสร้างของความรู้ ประกอบด้วยข้อมูลข้อเท็จจริง หลักการกฎเกณฑ์ไปจนถึงทฤษฎี อย่างมีลำดับขั้นตอน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีหลักในการเรียนรู้อย่างไรก็ตามสถานศึกษาจะต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ตลอดจนสาระให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายด้วย

2) ด้านคุณธรรม การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์โดยครูให้ความรัก ความเมตตาต่อศิษย์จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดพลังในการเรียนรู้ กล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

3) ด้านกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ควรเป็น การเรียนรู้เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา

4) การบูรณาการตามความเหมาะสม เนื่องจากการเรียนรู้สามารถเกิดได้ทุกที่และทุกโอกาสทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียน ในสภาพแวดล้อมและในธรรมชาติ ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ปัญญาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และบูรณาการเชื่อมโยงไปสู่ชีวิตจริง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ โดยเน้นผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อสรุปด้วยตนเอง ตามความสนใจ ความถนัดและศักยภาพของตนเอง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, น.10) ได้ให้ทัศนะถึง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนว่า เป็นกระบวนการที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีความสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และมีคุณธรรมนำความรู้ โดยอาจอยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา และมีปัจจัยและเครื่องมือต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเต็มตามศักยภาพ ทั้งที่มาจากระบบการศึกษาปกติและจากนอกระบบ เช่น สื่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ทุกแห่งทุกเวลา ประเด็นสำคัญในการปฏิรูประบบการเรียนรู้ คือ การเน้นความสำคัญของปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ นับตั้งแต่ครู ผู้ปกครอง ชุมชนบุคคลตัวอย่าง สื่อมวลชน รวมถึงสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ทิสนา แคมมณี (2552, น.120) ได้กล่าวถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ชี้ให้ผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนจะได้รับ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆอันจะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริง ครูจะต้องปฏิรูประบบการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญและต้องจัดเตรียมกิจกรรม/ประสบการณ์ที่จะเอื้อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนการสอนต้องผ่านการวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน และสภาพของท้องถิ่นเพื่อกำหนดเป็นรายละเอียดของเนื้อหาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างบูรณาการ

กมล ภูประเสริฐ (2555, น.53) ได้กล่าวถึง ภารกิจในการบริหารการเรียนการสอนไว้ว่า ผู้บริหารต้องจัดให้มีการดำเนินงานตามภารกิจนั้นๆ หากดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบังเกิดผลดี จะช่วยให้อะไรในการเรียนการสอนและประเมินผลการเรียนเป็นไปอย่างถูกต้อง มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ภาระในการบริหารการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนมีการดำเนินการ ดังนี้

- 1) การรวบรวมรูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลักษณะเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือเน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียนในสภาพชีวิตจริงและช่วยพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง
- 2) การร่วมกันวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น ในหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยอาจจะประกอบด้วยรูปแบบ เทคนิค และกิจกรรมที่หลากหลาย แล้วแต่ความเหมาะสมที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ
- 3) การกำหนดความต้องการในเรื่องการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้รายวิชานั้น เนื่องจากกิจกรรมจะมีลักษณะให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สื่อการเรียนรู้จึงเป็นสื่อที่ใช้ปฏิบัติ ไม่ใช่สื่อที่ครูใช้สาธิตหรือใช้แสดงให้ดู
- 4) การวิเคราะห์และกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาที่เป็นไปตามสภาพจริง
- 5) การจัดทำแผนการสอนหรือแผนจัดการเรียนรู้ของผู้สอนแต่ละคน
- 6) การเตรียมการในเรื่องการเรียนการสอน ต้องมีการจัดหา จัดทำ จัดห้องต่างๆ ให้พร้อมในการใช้มีรายการที่จะรู้ว่าสื่อหรือห้องนั้นๆ ใช้ตามแผนการสอนของใคร ในเวลาใดเพื่อการจัดการที่เหมาะสม
- 7) การเตรียมการเรื่อง ประเมินผลการเรียนจากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ วิทยภาค/รายปี ของหน่วยการเรียนรู้
- 8) การติดตาม กำกับ และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้โดยการเยี่ยมชมสถานที่ที่มีการจัดกิจกรรม การประชุมปรึกษาหารือเป็นระยะ
- 9) การแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนการสอนโดยการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียนและการจัดกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะมีการซ่อมเสริมเพื่อการเรียนรู้และการแนะแนว
- 10) การร่วมกันแก้ปัญหาการเรียนการสอนและการประเมินผลที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยการประชุมปรึกษาหารือ
- 11) การรายงานผลการเรียนรู้ให้ผู้ปกครอง และการรายงานผลของสถานศึกษา โดยรวมให้หน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณะได้ทราบ
- 12) การจัดระบบเก็บสิ่งที่รวบรวม และจัดทำขึ้นเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกแก่การศึกษาและการใช้ประโยชน์

13) การประเมินจุดเด่น – จุดด้อยหรือข้อจำกัดของหลักสูตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการประเมินต่อไป

14) การสร้างความภาคภูมิใจให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ด้วยการให้เห็นระบบการดำเนินงานที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรแต่ละคน ความก้าวหน้าของสถานศึกษาโดยรวมที่พัฒนาขึ้นกว่าจุดเด่น เพื่อให้บุคลากรมีกำลังใจและเกิดความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลอย่างดียิ่ง

15) การกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนางานในหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ โดยฝ่ายบริหารดำเนินการพัฒนางานของฝ่ายบริหารเป็นตัวอย่างและเป็นแนวทางที่บุคลากรจะดำเนินการพัฒนางานตามฝ่ายบริหาร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.151-164) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาอยู่ที่การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดและการดำเนินการด้านการเรียนการสอนจะเป็นไปด้วยดี ก็ด้วยการวางแผนการบริหารงานด้วยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูอาจารย์ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ การจัดและการดำเนินการด้านการเรียนการสอน มีดังนี้

1) การจัดประมวลการสอน (Syllabus) หลักสูตรได้กำหนดรายวิชาไว้จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนิน โดยความร่วมมือจากฝ่ายวิชาการและครูอาจารย์ในการจัดประมวลการสอนเป็นรายวิชา

2) การจัดแผนการเรียน สถานศึกษาต้องจัดแผนการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาส เลือกเรียน ได้ตามความถนัด ตามความสนใจ และตามความสามารถ แผนการเรียนเป็นการกำหนดรายวิชาให้เรียน มีวิชาบังคับ วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรีอย่างมีจุดมุ่งหมาย

3) การจัดตารางสอน ตารางสอนเป็นการกำหนดรายวิชาและเวลาเรียน โดยแสดงรายละเอียดประจำวันตลอดสัปดาห์

4) การจัดชั้นเรียน การจัดชั้นเรียนในระดับการศึกษาขั้นต้นจะแบ่งกลุ่มนักเรียนได้ดังนี้

(4.1) การจัดกลุ่มความรู้ความสามารถของนักเรียน

(4.2) การจัดแบ่งตามรายชื่อ

(4.3) จัดตามวิชาที่เป็นความสามารถพิเศษที่นักเรียนลงทะเบียนเรียน

(4.4) จัดแบบผสมผสาน

5) การจัดครูอาจารย์เข้าสอน เป็นงานของฝ่ายวิชาการ การพิจารณาตามความเหมาะสมและถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็น

- 6) การสอนซ่อมเสริม เป็นการสอนกรณีพิเศษเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน
- 7) การเลือกตำราเรียน โดยทั่วไปสถานศึกษาจะใช้ตำราเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้นอกจากนั้นเรียกว่า หนังสืออ่านประกอบซึ่งสถานศึกษาจะใช้ก็ได้
- 8) คู่มือครูในงานวิชาการ เป็นเครื่องมือช่วยครูอาจารย์ที่จะได้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านวิชาในสถานศึกษา เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 9) การจัดทำคู่มือให้นักเรียนนักศึกษา เป็นเอกสารที่สถานศึกษาจัดทำโดยเฉพาะในวันลงทะเบียนเพื่อเป็นแนวทางได้เข้าใจถึงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติตนได้ถูกระเบียบของสถานศึกษาในเรื่องต่างๆ
- 10) การจัดห้องศูนย์ควบคุมการเรียนการสอนทางวิชาการ เป็นห้องที่เป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับข่าวสาร และสารสนเทศของงานด้านวิชาการในสถานศึกษา จะเป็นศูนย์กลางที่อำนวยความสะดวกในด้านการเรียนการสอนสามารถติดตามทางด้านวิชาการได้

กล่าวโดยสรุป การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก มีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ควรได้รับการฝึกฝนและพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี มีเป้าหมายหลักสูตรที่ชัดเจนและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ สิ่งที่ส่งเสริม พัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างรอบด้าน จนเต็มศักยภาพและเป็นการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืนซึ่งจะต้องมีความหลากหลาย เน้นสื่อที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาขึ้นมาเองหรืออาจจะนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด

หลักการและแนวคิดสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.20)

- 1) เน้นสื่อเพื่อการค้นคว้าด้วยตนเอง
- 2) ครูผู้สอน ผู้เรียนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นได้เอง
- 3) ใช้สื่อที่มีความหมาย สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และศักยภาพของผู้เรียน

ความสำคัญของสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.21)

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น
  - 2) ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นกระบวนการ
  - 3) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
  - 4) สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น
    - 5) ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน
    - 6) เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกันให้มีโอกาสการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน
    - 7) ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ ให้เชื่อมโยง
    - 8) ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
    - 9) ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย
    - 10) เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน ให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน
- กระบวนการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.37)
- 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา
  - 2) ศึกษาและกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียน
  - 3) มีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างไร
  - 4) กำหนดและวิเคราะห์เนื้อหาสาระ
  - 5) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
  - 6) กำหนดรูปแบบและวิธีการประเมิน
  - 7) กำหนดวิธีการและแนวทางการพัฒนา
  - 8) กำหนดและแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนการพัฒนา
  - 9) ยกร่างและพัฒนาตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนดไว้ในแผน
  - 10) ทดสอบคุณภาพของสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาต้นแบบ
  - 11) ปรับปรุงแก้ไขสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาต้นแบบ
  - 12) นำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาที่สมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย
- การที่ผลักดันในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประสบความสำเร็จและมีประสิทธิผลผู้บริหาร โรงเรียนต้องมีบทบาท หน้าที่ ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.36)

1) ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการ

2) ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

3) จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการ

4) ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ชุมชน ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5) การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การจัดหา จัดทำ ปรับปรุงสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย มีวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ และมีวิธีการ เทคนิคที่เป็นไปได้ อย่างชัดเจน

2.3.4 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไขปรับปรุง พุทธศักราช 2545 หมวด 6 มาตรา 48 ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญสูงสุดที่นำมาซึ่งความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงจำเป็นต้องดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเอง โดยจัดให้ระบบประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นแก่สาธารณชนที่มีต่อสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นการวางแผนและเตรียมการป้องกันล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น ไม่ใช่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น.7; กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.17)

กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มี 8 ระดับ คือ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2556, น.9)

- 1) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 3) การทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 6) การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 8) การผุดงระบบการประกันคุณภาพภายใน
ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

- 1) **ขั้นเตรียมการ**

- (1.1) เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร โดยการสร้างความตระหนัก พัฒนาความรู้

และทักษะ

- (1.2) แต่งตั้งกรรมการที่รับผิดชอบ

- 2) **ขั้นดำเนินการ**

- (2.1) วางแผนการปฏิบัติงาน เช่น กำหนดเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดแนวทางการดำเนินการ กำหนดระยะเวลา กำหนดงบประมาณ เป็นต้น

ติดตาม

- (2.2) การดำเนินการตามแผน เช่น ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกนิเทศ

- (2.3) ขั้นตรวจสอบประเมินผล เช่น วางกรอบการประเมิน จัดทำจัดทำเครื่องมือ

เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมาย

- (2.4) ขั้นการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เช่น ปรับปรุงการปฏิบัติงานของ

บุคลากร วางแผนในระยะต่อไป จัดทำข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น

บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.37)

- 1) **จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน**

สถานศึกษา

- 2) กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐาน

การศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

3) วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

4) ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

5) ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

6) ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

7) ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา ในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่บุคลากรของโรงเรียนทุกฝ่ายร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิธีการ แนวทาง โดยมุ่งหวังให้การบริหารจัดการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพซึ่งมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน ประถมศึกษาพบว่า มีผู้ศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

บุญเต็ม เจริญ (2551, น.116-118) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยสรุปไว้ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 มีพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับดังนี้ ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนและด้านการนิเทศการศึกษา

2) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 ซึ่งประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สรุปได้ดังนี้

(2.1) มาตรฐานด้านผู้เรียน อยู่ในระดับดี ได้แก่ มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะดนตรี และการกีฬา และมาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มาตรฐานที่อยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

(2.2) มาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับดี ได้แก่ มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

(2.3) มาตรฐานด้านครู อยู่ระดับพอใช้ ได้แก่ มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ

3) พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

(3.1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับมาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษาทุกมาตรฐาน มาตรฐานด้านผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ ยกเว้นมาตรฐานที่ 10 ไม่มีความสัมพันธ์ ส่วนมาตรฐานด้านครูไม่มีความสัมพันธ์

(3.2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษา ยกเว้นมาตรฐานที่ 14 ไม่มีความสัมพันธ์ มาตรฐานด้านผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่มี

ความสัมพันธ์ยกเว้นมาตรฐานที่ 5 มาตรฐานที่ 6 และมาตรฐานที่ 9 มีความสัมพันธ์ ส่วนมาตรฐานด้านครูที่มีความสัมพันธ์ได้แก่ มาตรฐานที่ 22

(3.3) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษา ยกเว้นมาตรฐานที่ 20 มีความสัมพันธ์มาตรฐานด้านผู้เรียนมีความสัมพันธ์ทุกมาตรฐาน ส่วนมาตรฐานด้านครูที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ มาตรฐานที่ 22

(3.4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานด้านผู้เรียน ยกเว้นมาตรฐานที่ 1 มาตรฐานที่ 9 และมาตรฐานที่ 12 มีความสัมพันธ์มาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์ ยกเว้นมาตรฐานที่ 18 และมาตรฐานที่ 25 มีความสัมพันธ์ ส่วนมาตรฐานด้านครูที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ มาตรฐานที่ 24

(3.5) ด้านนิเทศการศึกษามีความสัมพันธ์กับมาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษาทุกมาตรฐาน มาตรฐานด้านผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ ยกเว้นมาตรฐานที่ 5 ไม่มีความสัมพันธ์ ส่วนมาตรฐานด้านครูที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ มาตรฐานที่ 22

เกื้อกูล แสงพริ้ง (2553) ได้ศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยศึกษาเปรียบเทียบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหาร ผลการศึกษา พบว่าผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหาร แตกต่างกัน มีความเป็นผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ฉัตรภรณ์ สถาปิตานนท์ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักบริหารงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการเรียงตามลำดับ ได้แก่ สภาพสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานวิชาการ ความรู้ ความสามารถในการเรื่องหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู การมีส่วนร่วมของชุมชน ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษาบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานวิชาการและการดำเนินการนิเทศ กำกับ และติดตามผล

ปราณี พงษ์สุวรรณ (2551, น.98) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระดับการศึกษาและประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวมรายด้านและรายข้อในแต่ละด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ระดับมาก การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้บริหาร พบว่า แตกต่างกัน โดยภาพรวมและไม่แตกต่างกันเป็นรายด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านพบว่าส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการวางแผนวิชาการในเรื่องการจัดทำแผนงาน โครงการ และการมอบหมายบทบาทในการปฏิบัติงาน และด้านการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ในเรื่องการนำผลการประเมินไปใช้ในการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันโดยภาพรวมแต่แตกต่างกันในด้านการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศการศึกษาและการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชุดินันท์ พัวนะคุณมี (2550. น.84-88) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำทางวิชาการกับผลปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเชิงสำรวจ ซึ่งมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำทางวิชาการกับผลการปฏิบัติงานบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นผู้นำทางวิชาการกับผลการปฏิบัติงานบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 สรุปสาระสำคัญของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1) ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

(1.1) ด้านลักษณะการเป็นผู้นำทางวิชาการ พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ซึ่งมีความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีความสามารถในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ มีความเข้าใจระบบการทำงานด้านบริหารวิชาการและศึกษาค้นคว้าและหาความรู้เพิ่มเติม

(1.2) ด้านความสามารถในการพัฒนางาน พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ซึ่งมีความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

ได้แก่ ตื่นตัวต่อการพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า มีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานและสนับสนุนส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการสอนให้ก้าวหน้า

(1.3) ด้านความสามารถในการวางแผน พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ซึ่งมีความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการประเมิน โครงการต่างๆอย่างเป็นระบบ ดำเนินงานตามแผนของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีการจัดระเบียบข้อมูลต่างๆอย่างเป็นระบบ

(1.4) ด้านความสามารถในการจัดสรรและการใช้ทรัพยากร พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ซึ่งมีความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีสัมพันธ์ภาพอันดีกับหน่วยงานอื่นๆมีสัมพันธ์ภาพอันดีกับบุคลากรอย่างเหมาะสม และจัดรูปแบบการเสนอข่าวสารในโรงเรียนอย่างทั่วถึง

(1.5) ด้านความสามารถในการจัดสรรและการใช้ทรัพยากร พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อทั้งสามอันดับแรก ซึ่งมีความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ควบคุมดูแลการใช้ทรัพยากรต่างๆให้เป็นไปตามแผน สำรวจความต้องการใช้งบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการสอนของคณะครูเพื่อจัดทำงบประมาณและจัดทำงบประมาณของโรงเรียนร่วมกับคณะครู

2) ผลการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

(2.1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผลการปฏิบัติงานบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ซึ่งมีผลการปฏิบัติงานบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปใช้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆในหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพของสังคม ชุมชน และท้องถิ่นได้

(2.2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ผลการปฏิบัติงานบริหารวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อทั้งสามอันดับแรก ซึ่งมีผลการปฏิบัติงานบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระเน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญและปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหากิจกรรม

(2.3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า ผลการปฏิบัติงานบริหารวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ซึ่งมีผลการปฏิบัติงานบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน

(2.4) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา พบว่า ผลการปฏิบัติงานบริหารวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ซึ่งมีผลการปฏิบัติงานบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดระบบ โครงสร้างองค์กร เพื่อรองรับการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างเหมาะสม และพัฒนาตามแผน ติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

2.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีผู้วิจัยไว้ดังนี้

เบอร์เกอร์ (Berger, 1995, pp.255-261) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จได้กล่าวถึง พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชนและครูต้องร่วมมือกันในทุกด้าน เพื่อสร้างเด็กในความรับผิดชอบให้อยู่ในสังคมอย่างผู้มีคุณสมบัติในตัว คือ เก่ง ดี มีสุข อันจะส่งผลดีเมื่อเติบโตใหญ่โดยที่ผู้ปกครอง ชุมชนและครูจะต้องแสวงหาความร่วมมืออย่างหลากหลายทุกรูปแบบเป็นต้นว่า ด้านผู้ปกครองและชุมชนจะเป็นแหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดจนงานบริหารของโรงเรียนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้มีขึ้น ในขณะที่เดียวกันทางโรงเรียนก็มีส่วนช่วยผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาอาชีพหรือความเป็นอยู่ต่างๆ ในลักษณะการให้ความรู้เพิ่มเติมหรือการบรรเทาปัญหาการใช้จ่ายทางการศึกษา

ลู (Lin, 1985, p.861) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เกี่ยวกับการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ผลการศึกษา พบว่า ขนาดของ

โรงเรียน จำนวนปีของการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาและจำนวนผู้ช่วยผู้บริหารไม่มีส่วนสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียน

จากเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงานในระดับโรงเรียนประถมศึกษา และมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการแก่ครูภายในโรงเรียน จากรายงานการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สภาพความเป็นจริงในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในการบริหารงานวิชาการยังมีอยู่ทั่วไป ยังมีผู้บริหารสถานศึกษาอีกไม่น้อยที่ยังมองปัญหาในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปสู่การวางแผนปรับปรุงพัฒนาการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาคูณักเรียน ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากร
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 340 คน (ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา, data.bopp-obec.info, 2559)

ผู้อำนวยการสถานศึกษา	จำนวน 170 คน
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	จำนวน 170 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ตอน คือ แบบสอบถาม ด้านสถานภาพของผู้อำนวยการสถานศึกษา,รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
อยู่ในระดับปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
อยู่ในระดับปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
อยู่ในระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.3.1 ศึกษารายละเอียดจากคู่มือการประเมินข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ พ.ศ.2552ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการในสถานศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามให้ครอบคลุมตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำมาสร้างแบบสอบถาม

3.3.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.3.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับความคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษา ไปใช้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง จำนวน 5 ท่าน โดยวิธีการตัดสินพิจารณาเป็นรายข้อตามดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruence) ในแต่ละข้อตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) และโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ .960

3.3.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.3.8 จัดทำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากร

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี

3.4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 170 ฉบับ และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 170 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 340 ฉบับ

3.4.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้จากประชากรมาจัดทำข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับที่ได้รับคืนมา

3.5.2 นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ตรวจให้คะแนน ตอนที่ 1 ตอนที่ 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนดและนำข้อมูลเข้าโปรแกรมสำเร็จรูป

3.5.3 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการบริหาร โดยใช้การคำนวณค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.4 วิเคราะห์การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและรายข้อ แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบตามเกณฑ์ค่าคะแนนที่กำหนด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยเลือกวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

3.6.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และ ประสิทธิภาพด้านการบริหาร โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

3.6.2 วิเคราะห์การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย(μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ .)

3.6.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพด้านการบริหาร โดยใช้ t-test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา การปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ด้านการบริหาร ซึ่งการวิเคราะห์ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติเพื่อใช้ในการความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์และอักษรย่อต่อไปนี้ คือ

N แทน ประชากร

(μ) แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

(σ) แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t แทน ค่าที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ด้านการบริหาร

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นประชากร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ด้านการบริหาร โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ด้านการบริหาร

สถานภาพผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	178	52.40
หญิง	162	47.60
รวม	340	100
2. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	128	37.60
สูงกว่าปริญญาตรี	212	62.40
รวม	340	100
3. ประสบการณ์ด้านการบริหาร		
ต่ำกว่า 10 ปี	283	83.20
10 ปีขึ้นไป	57	16.80
รวม	340	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 52.40 มีวุฒิปริญญาตรี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 37.60 และมีประสบการณ์ด้านการบริหารต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 83.20

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี 4 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 4.2 - 4.6

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ	μ	σ	ระดับ
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.16	.57	มาก
ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.26	.49	มาก
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร	4.27	.53	มาก
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.21	.52	มาก
รวม	4.23	.38	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษ ในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23, \sigma = .38$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.27, \sigma = .53$) รองลงมาคือ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\mu = 4.26, \sigma = .49$) และมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\mu = 4.16, \sigma = .57$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ	μ	σ	ระดับ การรับรู้
	ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา			
1.	สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทุกประเภท	4.30	.71	มาก
2.	ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมาย และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้	4.25	.74	มาก
3.	สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกิดความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียน	4.13	.81	มาก
4.	สถานศึกษามีระบบการควบคุมคุณภาพในด้านการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้	4.20	.72	มาก

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยจำแนกเป็นรายข้อ (ต่อ)

ข้อ	ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	μ	σ	ระดับ การรับรู้
5.	สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น	4.05	.87	มาก
6.	สถานศึกษามีการจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศ การ ประชาสัมพันธ์ การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีการรายงานผลการบริหารหลักสูตร	4.12	.82	มาก
7.	สถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ หน่วยงานต้นสังกัด	4.09	.82	มาก
	รวม	4.16	.57	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\mu = 4.16$, $\sigma = .57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภทมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.30$, $\sigma = .71$) รองลงมา คือ ผู้เรียนเกิดการ
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ($\mu = 4.25$, $\sigma = .74$) และข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ($\mu = 4.05$, $\sigma = .87$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านพัฒนาระบบการเรียนรู้	μ	σ	ระดับ การรับรู้
1.	สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญ ของผู้เรียนเป็นหลัก	4.40	.72	มาก
2.	สถานศึกษามีกระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.32	.82	มาก
3.	สถานศึกษามีการฝึกฝนและพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี	4.28	.73	มาก
4.	สถานศึกษามีเป้าหมายหลักสูตรที่ชัดเจนและพัฒนาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	4.23	.72	มาก
5.	สถานศึกษามีการส่งเสริมการสอนซ่อมเสริมผู้เรียนเพื่อ พัฒนาการที่ดีขึ้น	4.17	.81	มาก
6.	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.09	.96	มาก
7.	สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศและ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ	4.35	.71	มาก
รวม		4.26	.49	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\mu = 4.26$, $\sigma = .49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่เน้น
ความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.40$, $\sigma = .72$) รองลงมา คือ สถานศึกษามี
การสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของ
ผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ($\mu = 4.35$, $\sigma = .71$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษา
ส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\mu = 4.09$, $\sigma = .96$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร	μ	σ	ระดับ การรับรู้
1.	สถานศึกษามีการสำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหาและประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร	4.30	.74	มาก
2.	สถานศึกษามีการจัดหา จัดทำ ปรับปรุงสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.24	.74	มาก
3.	สถานศึกษามีการอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย	4.28	.81	มาก
4.	สถานศึกษามีวัสดุ อุปกรณ์เพียงพอ และมีวิธีการ เทคนิคที่เป็นไปได้อย่างชัดเจน	4.24	.77	มาก
5.	สถานศึกษามีการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้จากสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง	4.21	.81	มาก
6.	สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาครูเพื่อผลิตพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน	4.36	.68	มาก
7.	สถานศึกษามีการประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.28	.73	มาก
	รวม	4.27	.53	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานีด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27, \sigma = .53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาครูเพื่อผลิตพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.36, \sigma = .68$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการสำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหาและประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ($\mu = 4.30, \sigma = .74$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ

สถานศึกษามีการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้จากสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ
การเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ($\mu = 4.21, \sigma = .81$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	μ	σ	ระดับ การรับรู้
1.	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทาง ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อทำการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษา	4.20	.78	มาก
2.	สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน ครอบคลุมงานหรือโครงการของสถานศึกษา	4.22	.81	มาก
3.	บุคลากรของสถานศึกษาทุกฝ่ายร่วมกันวางแผนระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.29	.72	มาก
4.	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ แนวทางโดย มุ่งหวังให้การบริหารจัดการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ	3.91	.96	มาก
5.	สถานศึกษากำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพของ นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น	4.25	.74	มาก
6.	สถานศึกษามีข้อมูลในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและแผนพัฒนา	4.32	.70	มาก
7.	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ กำหนดไว้	4.02	.90	มาก
8.	มีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดเสนอต่อหน่วยงานต้น สังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน	4.31	.71	มาก

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
โดยจำแนกเป็นรายชื่อ (ต่อ)

ข้อ	ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	μ	σ	ระดับ การรับรู้
9.	สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องโดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับ ดูแลของ หน่วยงานต้นสังกัด	4.34	.72	มาก
	รวม	4.21	.52	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21, \sigma = .52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า สถานศึกษายึดหลักการมี
ส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับ ดูแลของ
หน่วยงานต้นสังกัด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.34, \sigma = .72$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีข้อมูลในการ
ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและแผนพัฒนา ($\mu = 4.32, \sigma =$
.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ แนวทางโดยมุ่งหวังให้
การบริหารจัดการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ($\mu = 3.91, \sigma = .96$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการรับรู้การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และ
ประสบการณ์ด้านการบริหาร ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.7 – 4.9

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
ในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ

ระดับการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารงานวิชาการ	เพศชาย (N=178)		เพศหญิง (N=162)		t	sig
	μ	σ	μ	σ		
	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.20	.54	4.12		
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.22	.50	4.30	.50	-1.47	.142
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.32	.50	4.21	.55	1.92	.055
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	4.21	.51	4.21	.53	.06	.952
รวม	4.24	.37	4.21	.39	.749	.454

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชากรที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน
วิชาการในรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

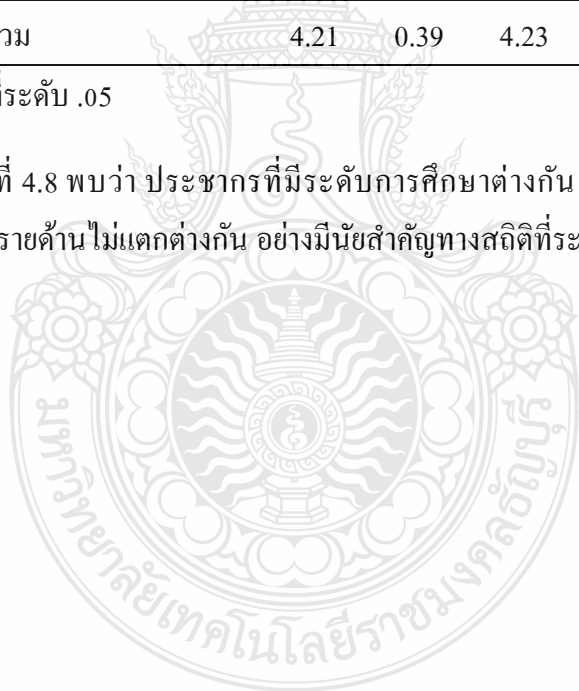

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารงานวิชาการ	ปริญญาตรี (N=128)		สูงกว่าปริญญาตรี (N=212)		t	sig
	μ	σ	μ	σ		
	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.13	.57	4.19		
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.27	.50	4.26	.50	.279	.780
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.23	.57	4.30	.50	-1.07	.282
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	4.23	.52	4.19	.52	.615	.539
รวม	4.21	0.39	4.23	0.38	-0.427	.670

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการในรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

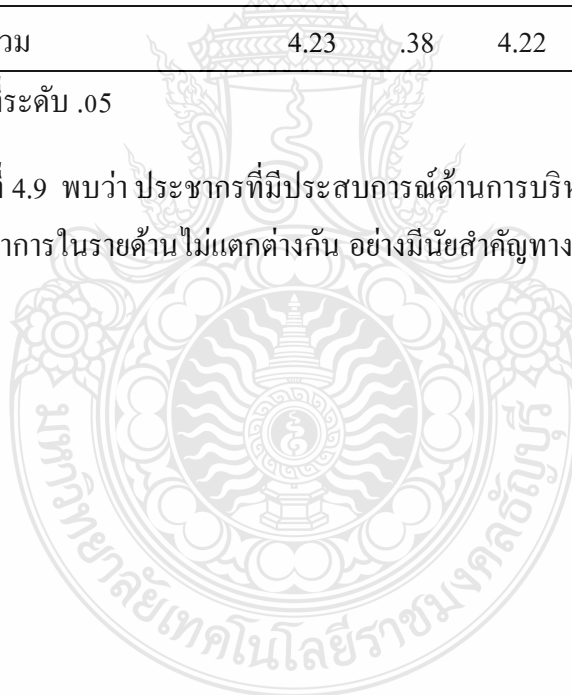

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหาร

ระดับการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารงานวิชาการ	ต่ำกว่า 10 ปี (N=178)		10 ปี ขึ้นไป (N=162)		t	sig
	μ	σ	μ	σ		
	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.15	.58	4.23		
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.27	.50	4.22	.51	.657	.512
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.28	.53	4.21	.54	.962	.337
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	4.20	.52	4.22	.49	-.245	.807
รวม	4.23	.38	4.22	.37	.083	.934

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประชากรที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกัน มีการปฏิบัติงาน
ด้านการบริหารงานวิชาการในรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อการศึกษา เปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ใน 4 ด้าน โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ด้านการบริหาร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 340 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 3 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ใน 4 ด้าน จำนวน 30 ข้อ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean : μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : σ) ส่วนการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างประชากรทั้งสองกลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย โดยใช้ t-test

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 56.40 มีวุฒิปริญญาตรี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 37.60 และมีประสบการณ์ด้านการบริหารต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 83.20

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาระดับ

ประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี มีการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านและรายชื่อได้ ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภทมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ และชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียน

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาครูเพื่อผลิตพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีการสำรวจวิเคราะห์สภาพปัญหาและประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้จากสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับ ดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีข้อมูลในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและแผนพัฒนา และชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายวิธีการ แนวทางโดยมุ่งหวังให้การบริหารจัดการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับ ระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการบริหาร สรุปได้ดังนี้

การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ที่มีเพศต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานีสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี มีการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภทมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การกำหนดหลักสูตรได้รับความร่วมมือจาก สถานศึกษา ครู ชุมชน และผู้ปกครอง ซึ่งหลักสูตรถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาและจะต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มยุรี สมใจ (2551, น.109) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการ พบว่าในด้านการบริหารวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาผู้บริหารมีการปฏิบัติงานในด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สนอง

ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นปฏิบัติอยู่ในระดับมากกล่าวคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
สู่เกณฑ์มาตรฐานชาติ มีการปฏิบัติงานในโรงเรียนโดยส่วนมากมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดย
เน้นการบริการการศึกษาจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและ
ความปลอดภัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สื่อ เพื่อการเรียนรู้และการให้บริการเทคโนโลยี
สารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตรส่งเสริมให้มีการรวมตัว
จัดตั้งองค์การอิสระเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานและติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษา
เพื่อให้ท้องถิ่นมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษาและจัดทำหลักสูตรที่
หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น
ผู้เรียนสามารถเข้าถึงหลักสูตรต่างๆ ที่จัดไว้อย่างทั่วถึง และสอดคล้องกับ ชุดินันท์ พัวนะคุณมี (2550,
น.84-88) ซึ่งได้วิจัยเรื่องการการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำทางวิชาการกับผลการ
ปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยสรุปว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผลการ
ปฏิบัติงานบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ซึ่งมีผลการ
ปฏิบัติงานบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ.2544 เพื่อนำไปใช้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ ใน
หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา และ
วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาของสังคม ชุมชน และท้องถิ่นได้ และยังสอดคล้องกับ
ผลงานวิจัยของ ทิพวรรณ ลาวรรณ (2553, น.108-109) ซึ่งได้วิจัยเรื่องการศึกษารเปรียบเทียบการ
ปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยสรุปว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผลการปฏิบัติงานบริหาร
วิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมให้จัดทำ
หลักสูตรและเอกสารประกอบอย่างเพียงพอและครบทุกระดับชั้น การสนับสนุนให้บุคลากรใน
สถานศึกษามีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรโดยวิธีการต่างๆ เช่น การจัดอบรม สัมมนาหรือฝึกปฏิบัติ
และสถานศึกษามีการวางแผนนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกระดับชั้นซึ่งสอดคล้อง
กับผลงานวิจัยของ ประวิทย์ ปวิณเกียรติคุณ (2551) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้อำนวยการ
โรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อบทบาทการ
ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการวิจัยสรุปว่า
ความคาดหวังของผู้อำนวยการ โรงเรียน ต่อบทบาทการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ ของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีระดับความคาดหวังเฉลี่ย

ทั้งด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อสามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา มีการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้

2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ มีการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การปฏิรูประบบการเรียนรู้ คือ การเน้นความสำคัญของปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนจะได้รับ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บังอร สาคราโกล (2550, น.127) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ทั้งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สายหยุด ประภิกะ (2552) ซึ่งได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัยสรุปว่า ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อสามอันดับแรก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งยังผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรมโดยจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้

3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาครูเพื่อผลิตพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ สถานศึกษามีการสำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหาและประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

เพื่อการสื่อสาร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้จากสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องอาจเป็นเพราะสถานศึกษาจะต้องมีการส่งเสริมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนพร้อมวิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆตามหลักสูตร เพื่อเสนอแนะสถานศึกษาให้ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิทย์ ปวิณเกียรติคุณ (2551, น.42) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อบทบาทการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามอันดับแรก พบว่าสถานศึกษารวบรวมแหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนที่ครู ศึกษานิเทศก์และนักวิชาการจัดทำเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและนำขึ้นเผยแพร่เว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 3 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สายหยุด ประกิตะ (2552) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัยสรุปว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามอันดับแรก พบว่า ผู้บริหารมีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนางานด้านวิชาการ ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจินตนา สะแสงสาร (2551) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง สภาพและประสิทธิผลการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ผลการวิจัยสรุปว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามอันดับแรก พบว่าสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีการจัดระบบการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาการเรียนรู้และนิเทศกำกับ ติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการจัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำหนดพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย เกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวงเป้าหมายความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วราภรณ์ อริชชนพล (2552, น.98)

ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนใน จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามอันดับแรก ได้แก่ มีการจัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและมีการ ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแผน ทั้งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประชุม บำรุงจิตร (2551, น.83) พบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อสามอันดับแรก ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนางานตามแผนการประกัน คุณภาพภายในโรงเรียน และมีการดำเนินการติดตาม ตรวจสอบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

5.2.2 การวิเคราะห์ เปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านจำแนกตาม เพศ ระดับ การศึกษา และประสบการณ์ด้านการบริหาร อภิปรายผลได้ดังนี้

1) การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ที่มีเพศต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานด้าน การบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการเหมือนกันซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ทิพวรรณ ลาวรรณ (2553, น.98) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้าน การบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารที่มีเพศต่างกัน มีระดับการปฏิบัติด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่าง กัน และผลการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับ มากและพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน วิชาการเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยสิทธิ์ ดนเจริญสุข (2550, น.101) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนวิถิพุทธ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

5.2.3 การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารต่างกัน มีระดับการ

ปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารที่แตกต่างกัน แต่ความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี พงษ์สุพรรณ (2551, น.98) ที่ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาจำแนกตามขนาดของโรงเรียน วุฒิกศศึกษาและประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกันมีการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี มีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำผลการประเมินมาปรับปรุงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมไปถึงการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนั้นผู้บริหารต้องกำหนดเป็นคุณลักษณะของครูว่าจะต้องมีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นการแก้ปัญหาการเรียนการสอน มีการจัดให้มีการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการของการทำวิจัยในชั้นเรียนให้กับครูผู้สอน การสร้างขวัญและกำลังใจ กระตุ้นให้ครูผู้สอนได้หาแนวทางการวิจัยในชั้นเรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอน โดยจัดให้มีการประกวด การดำเนินการนิเทศ การยกย่องชมเชย การมอบเกียรติบัตร เพื่อให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงการเรียนการสอน โดยใช้งานวิจัยในชั้นเรียนมาศึกษาเพื่อพัฒนาและแก้ไข โดยให้ครูผู้สอนเผยแพร่ผลงานวิจัยนั้นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นและนำมาประยุกต์ใช้กับการสอนของตนเอง

3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้จากสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารควรมีการนำแนวคิด วิธีการมา

ใช้ในการจัดการศึกษาให้กับครูผู้สอน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ครูใช้ความรู้จากสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ แนวทางโดยมุ่งหวังให้การบริหารจัดการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงในการดูแล ควบคุม กำกับและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการทำงานในส่วนต่างๆ ของสถานศึกษา ให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายที่ได้วางไว้ มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล มีมุมมองในการบริหาร การทำงานเชิงกลยุทธ์ รู้จักการประมวลวิเคราะห์ ประเมินและตัดสินใจและยังต้องดูแล รับผิดชอบ การดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษาในทุกด้าน ต้องมีวิสัยทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและเป็น ประโยชน์ต่อการศึกษาอื่นคือ การหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร จึงได้มี ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1) การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน วิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

2) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในจังหวัด ปทุมธานี

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการการศึกษา พ.ศ.2550**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกื้อกูล แสงพริ้ง. (2553). **ศึกษาดูงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มตากสินและกลุ่มมหาสวัสดิ์**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต: สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กมล ภู่อประเสริฐ. (2555). **การบริหารวิชาการในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: เสริมสินพีรพรสซีสเต็ม.
- กมล ธิโสมา. (2550). **อุดมศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษม วัฒนชัย. (2555). **การปฏิรูปการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- ฉันท ชาดุทอง. (2552). **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. (2555). **ศึกษาดูงานวิชาการ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการ พัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนวมวิทย์ ฝ้ายประถม จังหวัดเชียงใหม่**. ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทรานี สงวนนาม. (2555). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- จินตนา สะแสงสาร. (2551). **สภาพและประสิทธิผลการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3**. (สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- นัตราภรณ์ สถาปิตานนท์. (2550). **ศึกษาดูงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มตากสินและกลุ่มมหาสวัสดิ์**. สารนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต:สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชัยสิทธิ์ ดนเจริญสุข. (2550). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนวิถีพุทธ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 ปรียญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ
- ชุตินันท์ พัวนะคุณมี. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำทางวิชาการกับผลการปฏิบัติงาน การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1. (สารนิพนธ์ปรียญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา. (2556). การบริหารงานวิชาการ. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขต ปัตตานี.
- เชาวลิต จงมี. (2548). การศึกษาความรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี. (สารนิพนธ์ปรียญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ).
- ทิพวรรณ ลาวรรณ. (2553). การศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ ปรียญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- ทิสนา แจมมณี. (2552). ศาสตร์ การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ธำรง บัวศรี. (2552). พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต2. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- นวลจิตต์ เขวกิรติพงษ์ และคณะ. (2545). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- บงอร สาคลาไคล. (2550). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร: กรุงเทพฯ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- บุญเต็ม เจริญ. (2551). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1, 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ(ฉบับปรับปรุง).กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดี.
- _____ . (2546). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- _____ . (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ประเทือง สังข์นาค. (2552). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารวิทยาลัยนครนายก. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ปราณี พงษ์สุพรรณ. (2551). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา : กรุงเทพฯ.
- ประชุม บำรุงจิตร. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. (ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- ประวิทย์ ปวีณเกียรติคุณ. (2551). ความคาดหวังของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อบทบาทการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. (ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- แผนปฏิบัติการประจำปี. (2559) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1 และเขต 2
- รุ่ง แก้วแดง. (2550). การศึกษาไทย, วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช, 12(1), 2.
- รุจิ ภู่อาระ. (2555). การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไม้คพอยท์.
- รุจิ ภู่อาระ และ จันทรานี สงวนนาม. (2555). งานวิชาการเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไม้คพอยท์.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2558). การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา. (บทความในรายงานการประชุมวิชาการครั้งที่ 54, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พิชัย เสงี่ยมจิตต์. (2552). การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไพบุลย์ แจ่มพงษ์. (2551). การประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. การศึกษาเอกชน.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2552). ในเอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหาร 300 การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วารสารณ์ อริยชนพล. (2552). สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- วิระวัฒน์ งอยผาลา. (2555). ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2552). “การบริหารงานวิชาการ : เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหารงานวิชาการ”. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา. (2552). หลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา กระบวนทัศน์การพัฒนา. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิชัย ครุฑอรัญ. (2553). ปัญหาการติดต่อสื่อสารในงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตราด. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2552). แผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส.
- วิจิต บุญเลิศ. (2553). ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- สุนทรี่ ไพรสวรรณ. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุนีย์ ภู่อพันธ์. (2556). **หลักบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร. : วัฒนาพานิช.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2556). **มาตรฐานการรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร. บริษัท วัชรการพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **ข้อเสนอแนะการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561**. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550) **รายงานการวิจัยการติดตามผลการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตการศึกษา 1-12**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545) **พัฒนาการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). **การวิจัยเชิงนโยบายรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์การศาสนา.
- สายหยุด ประภีระ. (2552). **การศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 6**. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- สุมาลี จันทร์ชลอ. (2552). **การวัดและประเมินผล**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- สมบูรณ์ ดันยะ. (2554). **การประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุภนันทน์ แก้วประไพ. (2554). **บทบาทในการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช).
- สุธีชัย เอกอินทร์ และ ณรงค์ อักขิโสภา. (2557). **บริหารคุณภาพโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- อัญชลี โพธิ์ทอง และ สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2552). **หลักการและทฤษฎีการบริหารการประถม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อุดม โพธิ์ชัย. (2550). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา. เอกสารชุดวิชาการ
การจัดการในโรงเรียน หน่วยที่ 1-7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
กรุงเทพมหานคร:ชวนพิมพ์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2557). หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน. กรุงเทพฯ: เอสดีเพรส.
- อุทุมพร จามรมาน. (2555). การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรท้องถิ่นสู่การสอน
ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: ฟีนี.
- อำภา บุญช่วย. (2552). การบริหารการศึกษา : งานวิชาการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Berger, Eugenia Hepworth. (1995). *Parents as Partners in Education : School – Based
Program. (4th ed). Columbus : A Simon & Schuster Company.*
- Sergi Ovari. (1991, May). **Identification of key strategies for School Effectiveness
and How They are Implemented as Perceived by Administrators and teachers in
Selected Exemplary Private secondary Schools.** *Dissertation Abstracts International.*
48(08A):141
- Smith and Others, Robert R.(1961, September) **“The Elementary Principals Perceptions:Of their
Own and Teacher,s Role in Curriculum Decision Making,** *Dissertation Abstracts
International 24, 3, 2088-A*
- Taba. (1995). **Managing quality The Strategic and Competitive Edge.** New York:
Collier Macmillan Canada, Inc.
- Lin. (1985). *Planned education change.* Toronto : OISE Press.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม พันธุ์ไสว
ตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. ดร.รสริน เจิมไชสง
ตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. ดร.สุรัตน์ ขวัญบุญจันทร์
ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
4. ดร.ชัยอนันต์ มั่นคง
ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
5. ดร.อชิคุณ สีนธนาปัญญา
ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนบางเขน(ไว้อาลัยอนุสรณ์)

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินเพื่อการวิจัย
เรื่อง การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจงแบบประเมินเพื่อการวิจัย

แบบประเมินสำหรับการวิจัยฉบับนี้กำหนดไว้ 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบประเมินเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 แบบประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบประเมินตามความเป็นจริงและโปรดตอบทุกข้อ ข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินของท่านจะใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้นและจะนำเสนอในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติงานและสถานภาพทางราชการของท่านแต่ประการใด ผลการตอบแบบประเมินของท่าน ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางสาวพรชมน พินทุสมิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง โปรดเติมข้อมูลลงในช่องว่างและทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลที่เป็นจริง

1. เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2. ระดับการศึกษา

1) ปริญญาตรี

2) สูงกว่าปริญญาตรี

3. ประสบการณ์ด้านการบริหาร

1) ต่ำกว่า 10 ปี

2) 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหลังข้อความที่ตรงสภาพจริงโดยเกณฑ์ในการ
 เลือกตอบมีรายละเอียดดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง	มีการปฏิบัติ	ระดับน้อยที่สุด
ระดับ 2 หมายถึง	มีการปฏิบัติ	ระดับน้อย
ระดับ 3 หมายถึง	มีการปฏิบัติ	ระดับปานกลาง
ระดับ 4 หมายถึง	มีการปฏิบัติ	ระดับมาก
ระดับ 5 หมายถึง	มีการปฏิบัติ	ระดับมากที่สุด

ข้อที่	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
1.	สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท					
2.	ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้					
3.	สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกิดความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียน					
4.	สถานศึกษามีระบบการควบคุมคุณภาพในด้านการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้					
5.	สถานศึกษามีการนำผลมาประเมินปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น					
6.	สถานศึกษามีการจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์ การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ					

ข้อที่	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
7.	สถานศึกษามีการรายงานผลการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ หน่วยงานต้นสังกัด					
	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้					
1.	สถานศึกษามีเป้าหมายหลักสูตรที่ชัดเจนและพัฒนาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ					
2.	สถานศึกษามีการส่งเสริมการสอนซ่อมเสริมผู้เรียนเพื่อ พัฒนาการที่ดีขึ้น					
3.	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียน					
4.	สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศและ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ					
	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา					
1.	สถานศึกษามีการสำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหาและ ประเมินคุณภาพ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					
2.	สถานศึกษามีการจัดหา จัดทำ ปรับปรุงสิ่งที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
3.	สถานศึกษามีการอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียน ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย					
4.	สถานศึกษามีวัสดุ อุปกรณ์เพียงพอ และมีวิธีการ เทคนิค ที่เป็นไปได้อย่างชัดเจน					
5.	สถานศึกษามีการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหา ความรู้จากสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดการ เรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง					

ข้อที่	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
6.	สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาครูเพื่อผลิตพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน					
7.	สถานศึกษามีการประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้					
	ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
1.	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อทำการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษา					
2.	สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจนครอบคลุมงานหรือโครงการของสถานศึกษา					
3.	บุคลากรของสถานศึกษาทุกฝ่ายร่วมกันวางแผนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
4.	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ แนวทาง โดยมุ่งหวังให้การบริหารจัดการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ					
5.	สถานศึกษากำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น					
6.	สถานศึกษามีข้อมูลในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและแผนพัฒนา					
7.	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้					
8.	มีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน					

ข้อที่	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
9.	สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับ ดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด					

ภาคผนวก ก

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

เรื่อง การปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

ในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 2 แบบประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี

ข้อ ที่	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหาร	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา									
1	สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
2	ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
3	สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกิดความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
4	สถานศึกษามีระบบการควบคุมคุณภาพในด้านการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
5	สถานศึกษามีการนำผลมาประเมินปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น	0	+1	+1	+1	+1	+1	4	ใช้ได้

ข้อ ที่	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหาร	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
6.	สถานศึกษามีการจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์ การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	0	+1	+1	0	+1	+1	3	ใช้ได้
7	สถานศึกษามีการรายงานผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานต้นสังกัด	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้								
1	สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก	0	+1	+1	0	+1	+1	3	ใช้ได้
2	สถานศึกษามีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	0	+1	+1	4	ใช้ได้
3	สถานศึกษามีการฝึกฝนและพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
4	สถานศึกษามีเป้าหมายหลักสูตรที่ชัดเจนและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	0	+1	+1	4	ใช้ได้
5	สถานศึกษามีการส่งเสริมการสอนซ่อมเสริมผู้เรียนเพื่อพัฒนาการที่ดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
6	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้

ข้อ ที่	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหาร	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
7	สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูจัด บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็ม ศักยภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา									
1	สถานศึกษามีการสำรวจ วิเคราะห์ สภาพปัญหาและประเมินคุณภาพ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
2	สถานศึกษามีการจัดหา จัดทำ ปรับปรุงสิ่งที่จะช่วยส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
3	สถานศึกษามีการอำนวยความสะดวก ให้ครูและนักเรียนได้จัด กิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมี ความหมาย	+1	+1	+1	0	+1	+1	4	ใช้ได้
4	สถานศึกษามีวัสดุ อุปกรณ์เพียงพอ และมีวิธีการ เทคนิคที่เป็นไปได้ อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	0	+1	+1	4	ใช้ได้
5	สถานศึกษามีการกระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้จากสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อให้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและ ต่อเนื่อง	+1	0	+1	+1	+1	+1	4	ใช้ได้

ข้อ ที่	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหาร	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
6	สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูเพื่อผลิตพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
7	สถานศึกษามีการประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อเลือกใช้ประกอบการเรียน การสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
	ด้านการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา								
1	สถานศึกษามีการแต่งตั้ง คณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทาง ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อทำ การตรวจสอบ ทบทวนและรายงาน คุณภาพการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
2	สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติ การประจำปี ที่ชัดเจนครอบคลุมงาน หรือโครงการของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
3	บุคลากรของสถานศึกษาทุกฝ่าย ร่วมกันวางแผนระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
4	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ แนวทาง โดยมุ่งหวังให้การ บริหารจัดการของ โรงเรียน มี ประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้

ข้อ ที่	การปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหาร	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
5	สถานศึกษากำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
6	สถานศึกษามีข้อมูลในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และแผนพัฒนา	0	+1	+1	0	+1	+1	3	ใช้ได้
7	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
8	มีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้
9	สถานศึกษาชี้คหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับ ดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด	+1	+1	+1	+1	+1	+1	5	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 0578.02 / 0577.6

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี 12110

25 กรกฎาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาปริญญาโทเข้าเก็บข้อมูล

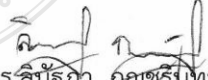
เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษา

เนื่องด้วย นางสาวพรพรรณ พินทุสมิต นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กำลังจัดทำวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ นางสาวพรพรรณ พินทุสมิต นักศึกษาปริญญาโท เข้าเก็บข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในงานวิจัยดังกล่าว โดยนักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อประสานงานเกี่ยวกับวันและเวลาเข้าเก็บข้อมูลต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.สินธุ์จิธา คุญชรินทร์)

หัวหน้างานบัณฑิตศึกษา รักษาการแทน
คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 02 5493209

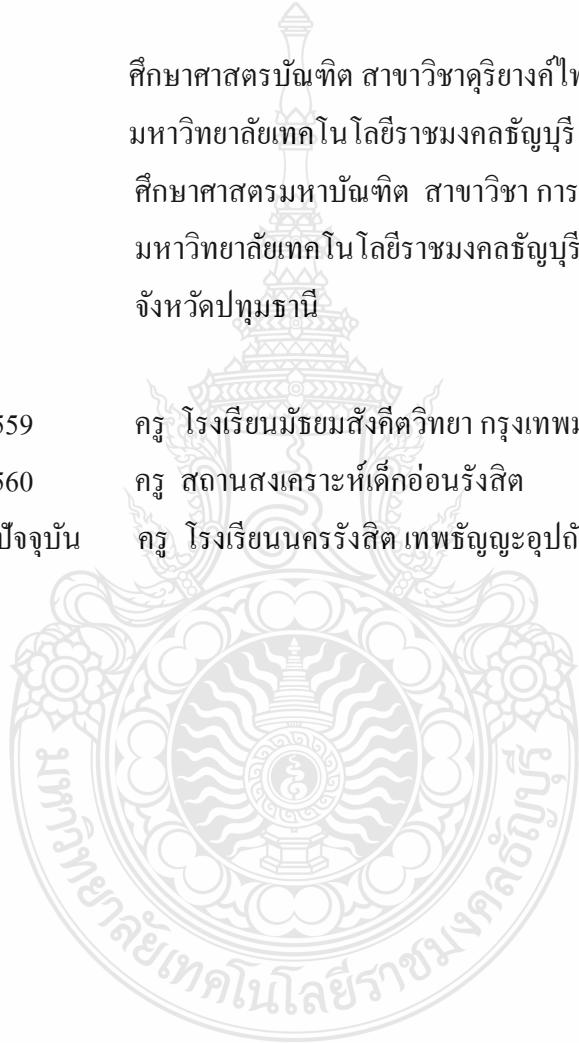
โทรสาร 02 5493209

ภาคผนวก

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวพรระมณ พินทุสมิต
วัน เดือน ปีเกิด	5 กันยายน 2534
ที่อยู่	16/6 หมู่ 1 ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
การศึกษา	
พ.ศ.2557	ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
พ.ศ.2559	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2558 - 2559	ครู โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ.2559 - 2560	ครู สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต
พ.ศ.2560 ถึงปัจจุบัน	ครู โรงเรียนนครรังสิต เทพัญญูอุปถัมภ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิทย์พร บุญส่ง, ศษ.ด.)

ประธานกรรมการ

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ บุญประเสริฐ, Ph.D.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งอรุณ รุ่งเรืองรัตน์, ป.ร.ด.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนมกมลพรรณม เพชรสัมพันธ์, ป.ร.ด.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อนุมัติวิทยานิพนธ์

ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของเอกสารที่ทางมหาวิทยาลัยได้รับเชิญเข้ามาขอคำติ

ฉบับนี้คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิทย์พร บุญส่ง, ศษ.ด.)

วันที่ 16 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2560